

פרוטוקול מס' 50
מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
יום שלישי, ז' בחשוון התשע"ו (20 באוקטובר 2015), שעה 10:00

סדר היום:

הצעת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 19), התשע"ה-2014 (כ/890)

נכחו:

חברי הוועדה:

ניסן סלומינסקי – היו"ר
אורי מקלב

מוזמנים:

ממונה, משרד המשפטים	– עו"ד מוריה בקשי כהן
מנהלת אפוטרופסות בגירים וייצוג זקנים, משרד המשפטים	– ד"ר מיטל סגל רייך
המחלקה המשפטית, האפוטרופוס הכללי, משרד המשפטים	– עו"ד הדס ברוך
המחלקה המשפטית, האפוטרופוס הכללי, משרד המשפטים	– עו"ד תמר סלע
המחלקה המשפטית, האפוטרופוס הכללי, משרד המשפטים	– עו"ד מריה פראטקין
המחלקה המשפטית, האפוטרופוס הכללי, משרד המשפטים	– עו"ד אוריה שילוני
נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, משרד המשפטים	– עו"ד ישראל הבר
עו"ס, ממונת שילוב בקהילה, נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, משרד המשפטים	– יונית אפרתי
משרד המשפטים	– עו"ד אורי שלומאי
מתמחה ייעוץ וחקיקה, משרד המשפטים	– עדן אברהם
מתמחה, האפוטרופוס הכללי, משרד המשפטים	– שרה גורפינקל
מתמחה, אפוטרופוס הכללי, משרד המשפטים	– נויט דויטש
עו"ס ראשית לעניין סדרי דין, משרד הרווחה והשירותים החברתיים	– סימונה שטיינמץ
יועצת משפטית, הלשכה המשפטית, משרד הרווחה והשירותים החברתיים	– עו"ד איילת ששון
סגנית בכירה ליועץ המשפטי, משרד הרווחה והשירותים החברתיים	– עו"ד רינת וייגלר
הלשכה המשפטית, משרד הבריאות	– עו"ד טל נשרי אמיתי
מרכזת בכירה פניות הציבור, המשרד לשוויון חברתי	– עירית גוטמן
מרכזת ועדת האגרות הבין משרדית, משרד האוצר	– שרה ונסו
המוסד לביטוח לאומי	– עו"ד שלומי מור
מתמחה בחקיקה, המחלקה המשפטית, המוסד לביטוח לאומי	– שרית אליהו
המחלקה המשפטית, הנהלת בתי המשפט	– עו"ד שירי לנג
מנכ"ל המרכז הישראלי לאפוטרופסות – הקרן לטיפול בחסויים	– ד"ר זאב פרידמן
מנהל מחוז תל-אביב והמרכז, המרכז הישראלי לאפוטרופסות	– רפי יומטוביאן
מנהל מחוז ירושלים - המרכז הישראלי לאפוטרופסות	– אהרון מלאך
מנהלת מחוז באר שבע והדרום - המרכז הישראלי לאפוטרופסות	– תמר פורת
עו"ס, מנהל מחוז חיפה והצפון - המרכז הישראלי לאפוטרופסות	– אפרים רוזנר
יועצת משפטית, המרכז הישראלי לאפוטרופסות – הקרן לטיפול בחסויים	– עו"ד תמר הקר
יועץ תקשורת - המרכז הישראלי לאפוטרופסות	– דוד גולן
סגן יושב ראש אק"ם לאפוטרופסות, אק"ם לאפוטרופסות	– עמיקם רז
עו"ס, מנכ"ל אק"ם לאפוטרופסות, אק"ם לאפוטרופסות	– יזהר דמארי
יועצת משפטית, אק"ם	– עו"ד נועה ביתן
עו"ס, תומכת בקבלת החלטות, בזכות - המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלויות	– מעיין פדידה
המחלקה הקהילתית, בזכות - המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלויות	– צביה וייסברג
מנהלת הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלויות, אוניברסיטת בר אילן	– רוני רוטלר
מסנגר עצמי, אלווין ישראל	– דודו חפצדי
מסנגר עצמי, אלווין ישראל	– שי אסולין

–	דורית ברק	–	רכזת אקדמית לסינגור עצמי, בית איזי שפירא ואלווין ישראל
–	גלי שוורץ	–	מרכזת פרויקט ארצי לסינגור עצמי, בית איזי שפירא
–	יואב קריים	–	בית איזי שפירא
–	עו"ד ריבי צוק	–	יו"ר ועדת צוות משפחה, עוצמה
–	יוכבד צ'ובוטרו	–	סנגור, חברת עמותת עוצמה
–	מרים דביר	–	פעילה, עמותת עוצמה
–	יהודה גוהר	–	מנכ"ל, עמותת שפר
–	רעות רומם	–	מתאמת תכניות שיקום בקהילה, דיאלוג
–	עו"ד רחל ינאי	–	עמותת ידיד
–	סולה שלי	–	אס"י
–	עו"ד לירון דוד	–	אנוש
–	יעקב יוסף טייכמאן	–	פעיל, עמותת לשמ"ה
–	אודליה אור חיים	–	
–	עו"ד פיליפ מרכוס	–	שופט בדימוס
–	עו"ד מרים מהלה	–	משרד עו"ד עמרם בלום
–	עו"ד אסתר בלום	–	משרד עו"ד עמרם בלום
–	פולובין		

ייעוץ משפטי:

נועה ברודסקי לוי

רכזת בכירה בוועדה:

תמי ברנע

רישום פרלמנטרי:

יעקב סימן טוב

הצעת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 19), התשע"ה-2014**היו"ר ניסן סלומינסקי:**

בוקר טוב. ברוכים הבאים. כל אחד ואחד לפי כבודו ומעלתו. טוב, אני מניח שחבריי יצטרפו אלינו בהמשך.

יש לנו חוב מהפעם הקודמת ששניים מהמבקשים, לא הספקנו לתת להם לדבר, והבטחתי שאני אתן להם לעשות את זה בקצרה. אז אני אתן להם. הראשון זה עמיקם רז. והשני, שיכין את עצמו, זה, נדמה לי, יהודה גוהר.

אוקיי, אז תעשו את זה בקצרה, ואז אנחנו נחזור להקריא את החוק ולהתקדם. בבקשה.

עמיקם רז:

שמי עמיקם רז. קודם כל, אני הורה ואב לאדם בוגר בן 42 עם מוגבלות שכלית התפתחותית, ופעיל במשך הרבה מאוד שנים בעמותות שעוסקות בנושא, ובכללן אקיי"ס לאפוטרופסות, שאותה אני בעצם מייצג כאן, בישיבות. ואני באמת אשתדל לא לחזור על דברים שנאמרו, אלא רק יותר על נושא של הדגשים.

אז קודם כל, הייתה אמירה בישיבה הקודמת של פרופסור דורון שאמר - - - על מדיניות חייבים; זאת אומרת, צריך להימנע מלקחת את החריגים, להתייחס לחריגים. צריך להתייחס לציבור הגדול. אז אני רוצה לחלוק על זה, ואני חושב שכאשר מדובר במדיניות חקיקה, כאשר מדובר בחקיקה, המדיניות חייבת לקחת בחשבון גם את המקרים החריגים, להתייחס אליהם, ולעשות את ההתאמות הדרושות. כי אנחנו מדברים על בני אדם, עם כל הכבוד, ולא על שקי תפוחי אדמה. ובני אדם, כל אדם הוא עולם ומלואו. ולכן חייבים דווקא להתייחס לחריגים כדי להימנע ממצב שהחוק, שיכול להיות מאוד מתקדם, אולי פה ושם פוגע באנשים. צריך לעשות את הכול כדי להימנע מזה.

ועוד נקודה אחת שעלתה כמה פעמים זה שכשמדובר בבני משפחה אפשר לסמוך, כי בני משפחה, מטבע הדברים, רוצים את טובתו של האדם. אז אני חייב לומר מהניסיון הארוך שיש לנו באקיי"ס לאפוטרופסות: אנחנו עוסקים דווקא בכל המקרים של אותם אנשים שהמשפחה נמצאה לא ראויה או לא מסוגלת להגן על החסוי. סליחה על הביטוי. גם אני לא אוהב אותו, אבל זה לשון החוק, אז אני אשתמש בה. אז כך שזה לא מובן מאליו שהמשפחה - תמיד טובתו של החסוי היא בראש מעייני. ואנחנו נתקלים בהרבה מאוד מקרים של ניגוד אינטרסים, בעיקר על רקע כלכלי, ולא רק. כבר נתקלנו במשפחות שבמקום לקחת עובד משק בית - יש מי שיעשה את עבודות הבית. ולכן צריך להיות מאוד זהיר בקביעה הזאת. וזה מביא אותנו גם להכרח, כמובן - לא משנה איך נקרא לזה: אפוטרופוס, תומך בקבלת החלטות, מיופה כוח. הפיקוח חייב להיות. חייב להיות פיקוח מאוד הדוק על כל נושא ההגנות על החסויים, וגם ההדרכה. הייתה לנו פה דוגמה, אגב, בישיבה שעברה, שמוסד האפוטרופסות הותקף בחריפות על ידי הורים, כאשר, בעצם, מה שצריך היה לתקוף זה את היעדר ההדרכה, לא את מוסד האפוטרופסות. ולכן חשובים שני הדברים: מצד אחד, ההדרכה; ומצד שני, הפיקוח, שהוא תומך בהדרכה. כי על פי הפיקוח אתה יכול לדעת במה צריך להדריך.

ועוד דבר אחרון: אנחנו נורא משתדלים לכבד את הזכות הבסיסית - לקויות האדם לשוויון. אבל צריך לזכור לאורך כל הדרך, ולפעמים אנחנו שוכחים את זה מרוב הלהיטות שלנו לשוויון, שאחת מזכויות הבסיסיות זו גם הזכות לשונות, ולכן אסור לקחת ולהתייחס לכולם כמקשה אחת.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. תודה לך.

מר יהודה גוהר.

יהודה גוהר:

אני אעשה את זה, ברשותכם, טלגרפית, אבל בכל זאת אני.

אני מנהל את עמותת שפר מזה שנתיים פחות מספר חודשים, ואני חושב שצברתי סטאז' מספיק אינטנסיבי כדי לנסות ולהבין את ההקרנה של החוק הקיים על החוק החדש, ואני אתייחס, ברשותכם,

לכמה נקודות. שתי תובנות עלו מהדיון שהיה ביום שלישי שעבר: אחת, התיקון החדש נדרש בהתאם לאמנה בינלאומית, והוא גם משפר את מעמדו של הפרט וגם נותן ביטוי לזכויות שאנחנו חושבים שיצאו ממנו. שתיים, האפוטרופסות הקונבנציונלית, ואני קורא לה קונבנציונלית משום שהיא קיימת משנת 1962 לפחות, לא נותנת מענה, בלשון המעטה, לחסויים. אם כי ברור, ואני חושב שברור לכולנו פה, שהיא תמשיך להתקיים ובהיקפים לא קטנים, גם תחת התיקון המוצע, כך שגם תחיינה צד בצד, שתי המלכות האלה.

עכשיו, טרם הצגת פרטי החוק וסעיפיו חשוב ללמוד היטב את החוק הקיים ולהבין את הסיבות לטענות הקשות כלפיו ולדימוי השלילי שנדבק למוסד האפוטרופסות. ללא התובנות האלה אני סבור שאנחנו לא נוכל, לא להתמודד עם החוק וגם לא ליישם אותו. כי בסופו של דבר, התיקון הזה, המבחן שלו יהיה היישום ולא הקונצנזוס שהצטבר פה סביבו, סביב השולחן הזה. מאותה סיבה שאני אומר: קרה אותו דבר בחוק הקודם.

כפי שצינתי, אני מנהל את עמותת שפר מזה כשנתיים. אני מאוד מנוסה במערכות ניהול מרכזיות בהיקפים גדולים, גם במגזר הפרטי וגם במגזר העסקי, ומשום כך אני בא מפרספקטיבה שמנסה לנתח את הממצאים ואת התוצאות של המערכת שאני מנהל אותה.

מהיכרות טובה שלי עם שני התאגידים הגדולים שאני מכיר, שזה הקרן ואק"ם, אני משוכנע שהם פועלים במסירות, מתוך כוונה ומתוך רצון לתת את הטיפול המיטבי, אבל שתי נקודות מרכזיות, לדעתי, מכשילות את עולם האפוטרופסות הקיים, ואני מציג אותן, כי יכול להיות, ואני משער שהן גם יבואו לידי ביטוי בחוק החדש או בתיקון החדש. אחת, נושא שכר הטרחה. שכר הטרחה הוא אחד הנושאים היותר קשים שמכבידים ומקשים על ניהול האפוטרופסות הקיימת, משום שזה המודל היחיד שקיים היום בארץ – לדעתי, אולי אפילו מעבר לארץ – שבו ההגדרה של החוק הזה אומרת שהאדם משלם לפי יכולתו ומקבל כפי צרכיו. המודל הזה לא קיים. פשט רגל בהרבה מאוד ארגונים. וכאשר אני מודד את הפערים בין מה שאני אמור לתת לבין המקורות שעומדים לרשותי, כאשר אני במאמר מוסגר מציין שנכון להיום ועד ל-1 לינואר 2016, המדינה או שום גורם אחר לא נושא בשום הוצאה של חסוי. וכשאני אמור לייצר את המעטפת הפיננסית שהחסוי אמור להסתובב סביבה ולקבל את השירותים שלו ממנה, אני חושב שהיא לא פחותה מהמעטפת שמתייחסת לזכויות שלו. זאת אומרת, בסופו של דבר, איכות חייו של החסוי נמדדת באופן מובהק מהיכולת שלנו גם לתת לו את הטיפול האדמיניסטרטיבי. אותו טיפול שאנחנו מתקשים לתת בגלל המציאות הזו, ומשום כך מעטפת המשאבים של התיקון הזה חייבת להיות נידונה.

הדבר השני, ואני אקצר, זה דרישות רגולציה לא סימטריות. זאת אומרת, יש דרישות רגולטיביות, אבל נושא ההסדרה לא בא לידי ביטוי בגופים נוספים שאנחנו עובדים איתם: לא מול הבנקים, לא מול משרדי ממשלה. כך שאנו חיים באיזושהי סביבה שההסדרה לא נותנת רוח גבית לעולם של האפוטרופסות.

במילים פשוטות, ואני רוצה לסכם: אני לא רוצה שהתיקון הזה יתקבל מתוך איזשהו אופן שבו אנחנו בנינו גשר בלי חבלים, ובמקום לבנות מעקה החלטנו לבנות בית חולים למטה.

אני סבור שאי אפשר להתחמק מלטפל במקביל לייפוי כוח, במקביל לנושא של תומכי ההחלטה, בנקודות התורפה של האפוטרופסות הקיימת, ואני חושב שהיא חלק בלתי נפרד מהפתרון הכולל שמתייחס גם לתיקון שאנחנו מדברים עליו כרגע.

תודה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב, תודה רבה.

אנחנו נתחיל לקרוא את החוק ונתחיל להתקדם.

נועה ברודסקי לוי:

הצעת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 19), התשע"ו-2015.

תיקון סעיף 18 – 1. "בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 18;

(1) בסעיף קטן (ב), בכל מקום, במקום "בתוספת לחוק זה" יבוא "בתוספת הראשונה לחוק זה".

(2) בסעיפים קטנים (ג) ו-(ד), בכל מקום, אחרי "המנוי בתוספת" יבוא "הראשונה".

(3) בסעיף קטן (ה), אחרי "התוספת" יבוא "הראשונה".

זה תיקון שהוא בעצם נועד לקשר בין החלק החדש לחלק הקודם. תיקון יותר טכני כרגע.

מוריה בקשי כהן:

פשוט נובע מהעובדה שעד היום הייתה תוספת אחת. וברגע שאנחנו נוסיף תוספת שנייה, תוספת – התוספת הזאת צריכה להיקרא ראשונה. אין לזה שום. זה בחלק של הורים וילדים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זאת אומרת, ברגע שיש ראשונה אז סימן שיש שנייה. כן?

מוריה בקשי כהן:

כן. ופה, עד היום, יש את זה בתוספת.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לכן אני אומר: כשיש רק תוספת אחת אז לא צריכים למנות אותם.

פיליפ מרכוס:

רק ברשות היושב ראש, לא נכחתי בישיבה הקודמת.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מי כבודו?

פיליפ מרכוס:

שמי פיליפ מרכוס. אני שופט בדימוס של בית המשפט לענייני משפחה בירושלים.

שלחתי נייר עמדה בנוגע להצעת החוק, כדי שהוא יגיע לידי מי שצריך להגיע. והייתי רוצה אולי להציג את הנקודות העיקריות בקצרה, כי לא הייתה לי אפשרות להגיע לישיבה הקודמת. לפני שנכנסים לסעיפים בעצמם, אולי זה ייתן את הרקע - - - שתהיינה לי בהמשך.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי.

פיליפ מרכוס:

אני שוב מתנצל שלא יכולתי להגיע בשבוע שעבר.

אני עסקתי בתחום האפטרופסות בתור עורך דין. לאחר מכן בתור שופט לענייני משפחה. כך שיש לי ניסיון של מאות ואולי אלפי תיקים מהסוג הזה, של מינוי אפטרופוס וגם טיפול באפטרופוסים ובחסויים, כפי שהם מכונים. ומשום כך באתי להצעת החוק הזאת עם, אני מרשה לעצמי לומר, ידע די רחב בכל התחומים שעלולים להיות לא בסדר בהצעת החוק.

ראשית, בעניין ייפוי הכוח המתמשך: הניסיון בעניין הזה – יש באנגליה, מה שהיה נקרא Enduring Powers of Attorney; עכשיו כתוב Lasting Powers of Attorney יש ביקורת חריפה על הנוסח של הטפסים שממלאים כדי לעשות את המינוי, וגם על הפיקוח, אליו אני אגיע בהמשך.

הקושי כאשר מאמצים או מעמידים יצור משפטי חדש, יכול להיות קשה ביותר. יש חוק התוצאות הבלתי צפויות בעניינים האלה. ורבים החוקים שהועברו ומסתבר שהם גרמו יותר נזק מאשר תועלת.

אני יכול רק בנקודה אחת בעניין ייפוי הכוח המתמשך לומר שנכון שאדם שהוא בסדר, ממנה אדם אשר יהיה הנציג שלו, אבל בין זה שהוא ממנה ובין זה שיש צורך קורים הרבה דברים: כולל מעילות קטנות וכולל מעילות גדולות, אבל בעיקר מערכות יחסים יכולות להשתנות, ולכן אני מניח שיתייחסו גם לעניין הזה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

יש שם איזשהו פתרון לזה? זאת אומרת שאחת לתקופה מסוימת בודקים את זה או משהו?

פיליפ מרכוס:

קשה לי לומר שזה פתרון מושלם, ואני מרשה לעצמי לומר, כמי שעסק בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות: הוא חוק טוב. הוא חוק מספיק גמיש כדי לאפשר את העניינים האלה. ראינו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז מה הפתרון לנושא הזה?

פיליפ מרכוס:

מה?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לבעיה שהעלית ודיברו עליה הרבה מאוד. מה הפתרון שכן מוצע?

פיליפ מרכוס:

הפתרון הוא למנות מיופה כוח, אבל לא לתקן את סעיף 14 לחוק השליחות. כלומר, ייפוי הכוח יחדל להיות תקף כאשר אדם יחדל להיות מסוגל, ואז נכנסים לשכלול ושיפור של עניין האפוטרופסות על מנת לענות על כל - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז מה עשינו? אז מה עשינו? אז זה לא. לא עשינו כלום.

פיליפ מרכוס:

רק מה, התוספת יכולה להיות שאדם יכול לומר בעודו בסדר, את מי הוא היה מעדיף שיהיה לו אפוטרופוס. ואז ייתן קדימות לאותו אדם, כפוף כמובן לכל הבדיקות שנצרכות – כרגע על ידי תסקיר או בדיקות אחרות – לגבי הנכונות למנות את אותו אדם. כלומר, אם יסתבר שהיה ברוך במשפחה בינתיים, אם יסתבר שהאדם הזה הורשע בפלילים, אם יסתבר שהאדם הזה אינו ראוי, אזי, נוסף על כך שיש בחוק הקיים העדפה לבני משפחה, הוא יהיה העדפה נוספת לאדם שהאדם ימנה.

מוריה בקשי כהן:

יש לנו סעיף כזה.

פיליפ מרכוס:

קצת. נכון.

עכשיו, בעניין הפיקוח – שמעתי. הדברים נאמרו. זה דבר צועק וצורם. והבעיה בין המשרדים: מי יעשה את הפיקוח של האפוטרופסות על הגוף – זה חייב להיות.

אני לא בעד אלה שרוצים להוציא את העניין של האפוטרופסות בכלל מהלקסיקון. אני מעדיף שיח שלא מבוסס על זכויות אלא על מחויבויות, וכך כתבתי. המחויבות היא של המדינה להימנע מלהפריע באוטונומיה של האדם. החובה היא גם להגן על אלה שזקוקים להגנה. ולעשות את הפרדה בין אלה

שזקוקים ללא זקוקים. זה מצריך בדיקה יסודית של היסודות הנפשיים, הרגשיים והקוגניטיביים של העניין.

במאמר שאני כותב כרגע, יחד עם דוקטור - - - , שהוא פסיכיאטר וגרונטולוג, אנחנו מנסים לנתח מהן הפגיעות המנטליות, מה הבעיות המנטליות, גם על בסיס הידע הפסיכיאטרי הקיים. גם על בסיס ההלכה. כי חז"ל והמפרשים וההלכה היהודית יודעים הכול על הפגיעות המנטליות למיניהן, ואנחנו מנסים לבנות איזושהי תבנית לעניין הזה. זה להמשך.

עכשיו, אחרון חביב – אני מניח שנגיע לסעיפים בעניין מי יאשר את המסמכים האלה. כאן יש הרבה מה לומר. אני מביא במאמר שפרסמתי מקרה שאושר מינוי אפוטרופוס על פי חוות דעת – סליחה, זה עניין של צוואה, של שפיות הגברת. רופא רנטגנולוג שלא ידע כלום: לא על - - - ולא שום דבר אחר. כך שזה רק נותן דוגמה למה כל כך חשוב שנתרכז בסעיף הזה. ויש עוד דברים שיעלו במהלך הדיון.

אני מודה לך על ההזדמנות לומר את הדברים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. תודה רבה.

תמשיכי.

נועה ברודסקי לוי:

הוספת פרק שני 1 – 2. אחרי פרק שני לחוק העיקרי יבוא:

פרק שני 1: ייפוי כוח מתמשך.

סימן א': הגדרות.

הגדרות: 32א. בפרק זה, –

"בעל מקצוע" – כל אחד מאלה:

(1) רופא מורשה כמשמעותו בסעיף 2 לפקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1976.

(2) עובד סוציאלי כהגדרתו בסעיף 2 לחוק העובדים הסוציאליים, התשנ"ו-1996.

(3) פסיכולוג הרשום בפנקס הפסיכולוגים, לפי חוק הפסיכולוגים, התשל"ז-1977.

(4) אחות. זה הנוסח המקורי. יש שתי שאלות, אני חושבת, שעולות לנושא בעל המקצוע.

זה רלבנטי. קודם כל, נסביר: ההגדרה של בעל מקצוע רלבנטית לכמה נושאים. היא רלבנטית גם לעניין של לפני מי יחתמו על ייפוי כוח, ובמיוחד עניין ייפוי כוח רפואי. וגם לעניין של הבחינה, בעצם מי כשיר לחתום.

עכשיו, המחשבה הייתה שקודם כל לגבי עניין של אח או אחות מוסמכים, שזה ייכנס רק לנושא של חתימה על ייפוי כוח רפואי, ולכן נוציא את זה מההגדרה כרגע, וחשבנו שיהיה נכון להכניס את זה כשנדבר רק על ייפוי כוח רפואי, שזה בהמשך – בסעיף 32. ולעניין הרופאים או בעלי המקצוע האחרים: עובדים סוציאליים או פסיכולוגים שיוכלו לחתום - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

תני לי להבין: בעל מקצוע, המשמעות היא שאנחנו נדע, נצטרך לדעת מישהו שיוכל לאבחן שהאיש שנותן את ייפוי הכוח הוא בר דעת כדי לתת ייפוי כוח?

נועה ברודסקי לוי:

אז זהו. זה מתחלק לכמה נושאים שנגיע אליהם.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כי החלק של ייפוי הכוח, בדרך כלל זה עורכי הדין מתעסקים בפרוצדורה המשפטית. כאן השאלה – אם אני מבין נכון – שבעל המקצוע - - - מישהו צריך לאבחן שזה שנותן את ייפוי הכוח הוא בר הכי לתת ייפוי כוח. לזה הכוונה?

נועה ברודסקי לוי:

זאת שאלה שנגיע אליה. נגיע אליה בהמשך. בעצם, לשאלה בכלל: אם צריך, לגבי בעלי מוגבלויות מסוימים, איזושהי בחינה של הכשירות. אבל זו שאלה שנגיע אליה בהמשך.

כרגע, הנושא של בעל מקצוע רלוונטי יכול להיות גם לעניין הזה. תלוי מה יוחלט בוועדה. אבל זה גם יהיה רלוונטי לנושא, גם של ייפוי כוח מתמשכים רפואיים בלבד, וגם לנושא של תעודות רפואיות או תעודות מומחי אחרות לגבי עניין של כשירות של אדם. גם לגבי אפטרופסות וגם לגבי הכניסה לתוקף של ייפוי הכוח המתמשך.

מוריה בקשי כהן:

אפשר?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן.

מוריה בקשי כהן:

המינוח של בעל מקצוע פה – יש בחוק הזה גם את הנושא של בעל מקצוע ויש כאן הגדרה, וגם את הנושא של שימוש בתעודות ואישורים של מומחים, כולל רופאים, אבל יש גם אופציה לא רק של רופאים. וזה שני מצבים שונים, ולכן ההגדרות מתייחסות לשני אלה.

ההגדרה הזאת מתייחסת בעצם לשני מצבים. בעיקרון, ייפוי הכוח המתמשך ייעשה בפני עורך דין. אבל יש לנו שני מצבים שבהם יש לנו, ולא כפל. זאת אומרת, לא גם עורך דין וגם מישהו מהתחום הטיפולי רפואי.

יש שני מצבים שבהם זה עולה בכל זאת, לפי ההצעה: סיטואציה אחת זה כשייפוי הכוח הוא רק לעניינים רפואיים. כאן, וכשנגיע לסעיף – נדון, ייפוי הכוח יכול להיעשות, כיוון שהוא מאוד מצומצם והוא לתחום הרפואי - - - את הנגישות – ההצעה היא שבמקרה כזה, אם הוא רק מצומצם לתחום הזה, הוא ייעשה רק בפני בעל מקצוע ולא בפני עורך דין.

הסיטואציה השנייה זה סיטואציות מסוימות שבהן חשבנו, למרות הכלל שאנחנו לא רוצים את כפל האנשים; כי, שוב: כשנדון בסעיף נדבר על ההכבדה הזאת, על אנשים בני 50, שפתאום צריכים להביא תעודה שהם כשירים וצלולים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה התפקיד של בעל המקצוע? בסיטואציה שאת מדברת, מה התפקיד שלו?

מוריה בקשי כהן:

בעל המקצוע הזה יש לו שני תפקידים: תפקיד אחד זה לאשר ייפוי כוח שנעשה רק בעניינים רפואיים. והתפקיד השני זה לאשר - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה זה לאשר? לאשר את - - -

רינת וייגלר:

מוריה בקשי כהן:

לאשר את הכשירות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

את הכשירות שהוא נותן?

רינת וייגלר:

מוריה בקשי כהן:

לא. לאשר את הכול, אם זה - - - בפניו.

הוא ייפוי כוח מצומצם לעניינים רפואיים אישרנו את זה שהוא ייחתם רק בפני בעל מקצוע. זה זהה למצב הקיים היום בחוק זכויות החולה, בייפוי כוח לפי סעיף 16 לחוק זכויות החולה, ורצינו להשאיר את האפשרות הזאת.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זאת אומרת, כאן אין שום בחינה, אלא סתם כעד. כאילו הרופא הוא כעד שאכן האיש - - -

מוריה בקשי כהן:

הוא לא עד. הוא יותר מעד פה.

קריאה:

זה לא עד. זה יותר מעד - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כי אכן יעקב חתם על ייפוי הכוח. אני בכוונה מנסה לחדד.

מוריה בקשי כהן:

הוא לא עד. הוא חתימה מקיימת, לצורך העניין. זאת אומרת, התפיסה שלנו: זה אין פה ייפוי כוח בפני עדים. יש לנו ייפוי כוח שנחתם בפני גורם שמאשר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה עדי קיום, לא עדי בירור.

מוריה בקשי כהן:

והגורם המאשר הזה – ככלל, התפיסה בחוק הזה: הוא עורך דין.

יש לי אפשרות: מצד אחד, כשזה רק בעניינים רפואיים, לעשות את זה בפני בעל המקצוע כאן. ומצד שני, יש לי מצבים שבהם יצרנו, ונדון בסעיף, את כפל התפקידים. זאת אומרת, ראינו איזושהי מועדות לזה שמדובר באדם שיש חשש שהוא באמת על התפר ושהוא לא יהיה אדם שמסוגל לתת ייפוי כוח, וחשבנו שבהם כן נכון שיהיה כפל התפקידים: גם עורך דין וגם בעל מקצוע.

לעומת זאת, יש פה סעיפים אחרים בחוק הזה שעוסקים בתעודות רפואיות ותעודות מומחים. למשל: הכניסה לתוקף של ייפוי הכוח. למשל: יש גם אופציה של - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

יש נוסח סטנדרטי לייפוי כוח?

רינת וייגלר:

יהיה. יהיה.

מוריה בקשי כהן:

יש נוסח סטנדרטי. לפי הצעה שלנו, אי אפשר יהיה להמציא. זה טופס. זה טופס.

נועה ברודסקי לוי:

אנחנו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

שהוא סטנדרטי.

מוריה בקשי כהן:

כן. כן.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כי הרופא לא מתמצא הרי בכל מה שקשור לצד של עורכי הדין. אז אפשר. אם אין טופס סטנדרטי, אז יכולים להכין שם. והרופא – מה הרופא מבין בחלק הזה? הוא יודע להסתכל על הקליינט, להגיד: את זה, אבל הוא לא יודע לוודא שלא כתבו את זה או שכחו.

לכן אני אומר: אם יש - - -

מוריה בקשי כהן:

יש גם סעיף שכותב מה להבהיר וגם יש טופס.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אם יש טופס סטנדרטי, זה משהו אחר.

מוריה בקשי כהן:

גם. שהוא בתקנות. הוא קבוע, וחובה לערוך אותו. ואם זה בעניינים רפואיים, זה גם שר הבריאות מעורב.

מה שחשוב לי פשוט להגיד כאן, זה שכל הסוגיה הזאת של המומחים הרפואיים, היא סוגיה שאני מניחה שכשנגיע לסעיפים הרלוונטיים היא תקבל, ככה, דיון רציני. יש לנו הצעה בתקנות, ושיפצנו אותה גם לצורך הדין, שהן בעל המקצוע המאשר את ייפוי הכוח בשני המצבים שצינתי והן תעודות המומחים השונות שמוגשות או שמצורפות לייפוי כוח, בין באופן וולונטרי, בין באופן מחייב, במהלך החיים של, גם ייפוי הכוח המתמשך וגם בעולם האפוטרופסות. שניהם – יש פה הצעה בסוף לזה שייקבעו כללים וכשירותיות וכולי.

פשוט זה שיקול דעת של היועצת המשפטית, נועה ברודסקי לוי, ושלך אם להיכנס עכשיו לדיון הזה כאן או רק להזכיר לצוות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, לא להיכנס. אני רק רציתי להבין מה התפקיד שלו.

מוריה בקשי כהן:

אז פשוט צריך להבדיל אבל בין שתי הסיטואציות. כי בעל המקצוע כאן מוגדר רק לשני המצבים שדיברתי. לעומת זאת, תעודות רפואיות, תעודות המומחה, כל הנושא הזה רלוונטי להרבה מאוד נושאים.

נועה ברודסקי לוי:

נכון.

אני גם חושבת שכדאי אולי שאנחנו נדון בזה לעומק כשנגיע לסעיפים הרלוונטיים, ואולי אחר כך נחזור להגדרה, אחרי שיוחלט מהותית העניין.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מאה אחוז. טוב. טוב. בסדר.

נועה ברודסקי לוי:

רק שזה יהיה ברור שהשאלה היא לא רק עניין של אח או אחות מוסמכים, שאת זה הספקתי להגיד קודם, אלא גם הנושא של בכלל איזה רופאים או מומחים אחרים יהיו רשאים לחתום: גם מבחינת סוג המקצוע שאנחנו רוצים, וגם האם אנחנו מבקשים שזה יהיה מומחה שמכיר את האדם או לא. זאת אומרת, עולות הרבה מאוד שאלות שנצטרך לדון בהן בהמשך.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רגע. את מדברת עכשיו פה על סעיף (4)?

נועה ברודסקי לוי:

לא. אני עדיין מדברת על - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז סעיף (4) – מה זה אח או אחות. זה אח רפואי או אח של - - - ?

נועה ברודסקי לוי:

לא, לא, לא, לא, לא, ברור, ברור.

מוריה בקשי כהן:

ברור שההגדרה פה צריכה להיות - - -

נועה ברודסקי לוי:

צריך להוסיף "אח או אחות מוסמכים". אנחנו נמצא את ההגדרה שתבהיר את הנושא.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

"- - - בהוספת - - -" – זאת אומרת, בנוסף לרופא יש גם אח מוסמך? זו הכוונה?

מוריה בקשי כהן:

זה משקף?

נועה ברודסקי לוי:

אז אנחנו חשבנו שנכון שאח או אחות מוסמכים יהיו רק לגבי ייפוי הכוח הרפואי.

מוריה בקשי כהן:

זה גם משקף היום את ייפוי הכוח של סעיף 6 לחוק זכויות החולה.

נועה ברודסקי לוי:

הרפואי.

מוריה בקשי כהן:

לא בטוח - - - אנחנו רוצים אותה גם לנושא השני. רצינו, והנגישות הזאת של הטפסים, אולי להשאיר, אבל נדון אולי כשנגיע לסעיף.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. אוקיי.

נועה ברודסקי לוי:

אני גם חושבת שנכון שנדון בזה בהמשך, ונחזור להגדרה כשיהיה לנו את ההחלטה האמיתית.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. טוב. מאה אחוז.

נועה ברודסקי לוי:

אני ממשיכה בהגדרות:

"בעל כשירות" – מי שמסוגל להבין את המשמעות של מתן ייפוי כוח מתמשך, מטרותיו ותוצאותיו.

"הנחיות מקדימות למיופה כוח" – כמשמעותן בסימן ו'.

"חוק טיפול בחולי נפש" – חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991.

"חוק השליחות" – חוק השליחות, התשכ"ה-1965.

"ייפוי כוח מתמשך" – כמשמעותו בסעיף 32ב(א).

"ממנה" – מי שממנה מיופה כוח לפי הוראות סימן ב'.

"עניינים אישיים" – עניינים הנוגעים לרווחתו האישית של אדם, לצרכיו היומיומיים, למקום מגוריו, לבריאותו, לענייניו הגופניים, הנפשיים או החברתיים של האדם, וכל עניין אחר שאינו נוגע לרכושו.

"השר" – שר המשפטים.

ישראל הבר:

סליחה?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן.

ישראל הבר:

עורך הדין ישראל הבר, נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.

הערה קצרה להגדרה "בעל כשירות": כתוב מי שמסוגל להבין את המשמעויות, המטרות והתוצאות. אנחנו רוצים להוסיף: תוך שימוש בהתאמות הנדרשות. כלומר, זה לא שזה יהיה מצב של או שכן או שלא. יכול להיות שבן אדם לא מבין, ואחרי שמסבירים לו הוא מבין. מסבירים לו בשפה המתאימה לו, תוך היעזרות בעזרים נדרשים. לפי איך שבעלי מקצוע לתחום הנגישות מבינים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני לא הבנתי עכשיו את מה שאתה אומר, אז אני מתנצל.

יונית אפרתי:

העניין הוא שבדיקת הכשירות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אנחנו נדון בזה, אני חושב, כשנראה איפה בכלל. אנחנו מדברים על בעל כשירות. עד איפה זה נכנס?

יונית אפרתי:

כן. השאלה אם בודקים את הכשירות, על סמך מה בודקים את הכשירות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

איפה? כנראה איפה זה נכנס? על מי, בעל הכשירות: על החותם או על העד או על מי. אנחנו עוד לא יודעים כרגע כלום. אין לי מושג. כרגע זו הגדרה.

יונית אפרתי:

לא. בעל כשירות: מי שמסוגל להבין את המשמעות של מתן ייפוי כוח מתמשך, מטרותיו - - -

ישראל הבר:

זה מופיע בסעיף הבא.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן, אבל מי? איפה?

בעל הכשירות הזה נדרש על חותם ייפוי הכוח? כלומר, על האדם? - - - או שזה מופיע ביחס לעד: לרופא או לזה או מי?

ישראל הבר:

זה מופיע בשורה הראשונה בעמוד הבא.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מאחר ואני לא יודע, אז בוא, כשנגיע, נראה אז, נבין את הרלבנטיות. כרגע אני רואה רק הגדרה, ויש לי הרבה, כי אני לא בטוח שמישהו, אפילו מאיתנו; כלומר, מה זה ייפוי כוח מתמשך? כלומר, יש בזה

כל כך הרבה עומק וסיבוכים וכולי, שיכול להיות ש- אז זהו. אז אף אחד אולי לא מבין מה זה. אבל בואו, כשנגיע לראות איפה משתמשים בזה, אז נראה אם יש שם צורך או לא בתוספת הזאת.

נועה ברודסקי לוי:

אם יהיה צורך, אז נתזור אחר כך להגדרה.

ריבי צוק:

אפשר הערה בעניינים אישיים? לסעיף בעניינים אישיים? בסעיף ההגדרות?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נו.

ריבי צוק:

ההגדרה של עניינים אישיים אומרת שעניין אישי הוא כל דבר שהוא אינו בגדר ענייני הרכוש. עכשיו, בהמשך החוק אומר שאפשר - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, אז אני אעצור אותך פה. כשנגיע להמשך ונראה. כי אחרת, אין לזה משמעות. מה שתגידי לי עכשיו, זה לא יגיד לי כלום, כי אני לא יודע בהקשר למה משתמשים בזה.

ריבי צוק:

משהו די נקודתי והוא חסר בהמשך. לכן, לא נגיע אליו.

בהמשך מסבירים שאדם יכול למנות מיופה כוח לעניין מסוים, לקשת עניינים אישיים, לענייני רכוש או לכל צירוף שלהם. ואז אומרים שגם אפשר למנות מספר אנשים, שיהיו מספר מיופי כוח, ואפשר לקבוע מי יהיה חליף.

עכשיו, יש אפשרות, על פי החוק, למנות מישהו גם לענייני רכוש, ומישהו אחר לעניינים אישיים.

עכשיו, כמעט כל החלטה בעניינים אישיים כרוכה בהוצאה כספית. והשאלה: מקום שאדם מינה לעצמו שני מיופי כוח: אחד לעניינים אישיים ושני לענייני רכוש. מי מוסמך לפעול? האם מיופה הכוח שאחראי על - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אבל למה זה נכנס בהגדרה?

ריבי צוק:

מפני שכתוב - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

עוד פעם: כשנגיע לסעיף ויהיה כתוב שאפשר, אז נשאל מה קורה. אם אחד קשור בשני. כרגע אין לזה משמעות.

ריבי צוק:

בסדר. אוקיי. אני אעלה את זה בסעיף. בסדר. זה הסעיף הבא, אני אעלה את זה שם. בסדר.

נועה ברודסקי לוי:

סימן ב': מינוי מיופה כוח.

מינוי מיופה כוח – 32ב(א): "אדם בגיר שהוא בעל כשירות רשאי, בייפוי כוח מתמשך שנתן לפי הוראות פרק זה (בפרק זה – ייפוי כוח מתמשך), למנות אדם אחר, אחד או יותר, שיהיה מוסמך לפעול בשמו בעניינים כאמור בסעיף קטן (ב) ולייצגו בקשר לעניינים אלה (בפרק זה – מיופה כוח), הכול כפי שיפרט הממנה בייפוי הכוח המתמשך ובהתאם להוראות לפי פרק זה".

(ב) "ייפוי כוח מתמשך יכול שיהיה בענייני האישיים של הממנה, כולם או חלקם, או בענייני רכוש, כולם או חלקם, ורשאי הממנה למנות את אותו אדם למיופה כוח לעניינים אישיים ולמיופה כוח לענייני רכוש".

זה בעצם - - -

ריבי צוק:

זה בעצם, מה שאני חוזרת - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז אם האיש ימנה, אם ירצה לצאת מהדילמה וימנה מישהו שיהיה אחראי גם לעניינים האישיים וגם לנושא הרכוש, אז נפתרה הבעיה.

ריבי צוק:

לא, לא, לא. לא.

אני אסביר את השאלה: הבן אדם ביקש שאימא תהיה אחראית על העניינים האישיים, ואבא על ענייני הרכוש.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני הבנתי את השאלה. אני אמרתי לך רק שאם נניח הוא ימנה מישהו שיהיה אחראי על זה ועל זה ביחד, אז הבעיה שלך נפתרה. נכון? נכון? היא נפתרה. מה הבעיה?

ריבי צוק:

אם הוא מינה את שניהם במשותף על כל ענייניו, אין בעיה. - - - מאפשר לו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נפתרה. עכשיו, צריכים להבין מה קורה. כי גם אם ימנו על העניינים האישיים יש השלכות כספיות, וגם אם ימנו על הנושאים הכספיים יש השלכות אישיות תמיד. יש. מה קורה בדילמה הזאת? אז אני מניח ששניהם יצטרכו לשבת ולקבל איזושהי - - -

כן, עורכת הדין מוריה בקשי כהן.

מוריה בקשי כהן:

אז זה לא נראה. השאלה הזאת נוגעת בדיון שכל הזמן עולה גם בעולם האפטרופסות.

קריאה:

נכון.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן. כן.

מוריה בקשי כהן:

ויש היום אפוטרופסות לביטוי ענייני גוף. אנחנו מחליפים את זה פה בביטוי הרבה יותר יפה בעיניי של עניינים אישיים. וגם שם עולה השאלה: איך אנחנו מתייחסים? איך יכול לתפקד אפוטרופוס לעניינים אישיים? אם מישהו אחר צריך לממן את זה, אז איך אתה נותן לו סמכות?

קריאה:

בדיוק.

מוריה בקשי כהן:

עכשיו, יכולה להיות גישה, ויש גישה כזאת שעולה הרבה פעמים: בגלל המתח הזה, בואו נעשה מישהו אחד, נחתור למישהו אחד, שיעשה את הכול ביחד, ואז הכול חי בשלום.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

--- אמרתי לה את התשובה.

מוריה בקשי כהן:

התפיסה שלנו היא הפוכה. וזאת התפיסה באמת שבאה ממקום של אוטונומיה.

ככלל, המטרה היא לצמצם, ככל האפשר. להגדיר ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי. אז מה עושים כשיש נושא שהוא ---?

מוריה בקשי כהן:

ולכן יש לי שתי סיטואציות. וזה גם, אותו דבר, בייפוי כוח ואותו דבר יהיה באפוטרופסות. סיטואציה אחת זה שמונו שניים, זה לזה וזה לזה. זאת הסיטואציה שהחוק מחייב שיתוף פעולה בין האפוטרופוסים, ואין מה לעשות. זה העולם.

סיטואציה שנייה, שבכלל, וזה גם קיים: אין צורך במינוי גמור. למשל: יש צורך לעניין מסוים. והיום התפיסה היא גם שהכשירות היא לעניינים מסוימים. היא לא דווקא על כלל העניינים. יכול להיות אדם שבדברים מסוימים הוא יכול ובדברים אחרים הוא לא יכול, ולכן אז התיאום צריך להיות איתו. למשל: אם מחליטים שבענייני רכוש ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מי זה "איתו"?

מוריה בקשי כהן:

אני אומרת: יש סיטואציה – או שיש שני אפוטרופוסים. אוקיי?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

את זה הבנתי. והם צריכים להגיע להבנה.

מוריה בקשי כהן:

או איתו, עצמו.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

עם האיש עצמו.

מוריה בקשי כהן:

כלומר, נניח שיש לו אפוטרופוס לענייני רכוש ואין לו אפוטרופוס לעניינים אישיים. הוא עדיין מסוגל. אז יהיה תיאום איתו.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אם הוא עדיין מסוגל אז אין בעיה. אם הוא עדיין מסוגל אז אין בעיה. השאלה כשהוא כבר לא מסוגל.

מוריה בקשי כהן:

כשהוא כבר לא מסוגל, אז או שיימנו לו מישהו או שהוא נתן ייפוי כוח מתמשך או - - - אפוטרופוס וייפוי כוח מתמשך.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז זו הנקודה.

עורכת הדין מוריה בקשי כהן, עוד פעם, דבר פשוט: האיש כבר מינה שניים – אחד לזה ואחד לזה. הוא כבר לא מסוגל. עכשיו, כל עוד הוא מסוגל, הוא גם יכול לבטל את ייפוי הכוח הרי. אז הוא בעל הבית עדיין, ברגע שהוא כבר לא מסוגל. עכשיו, יש שני אפוטרופוסים: אחד בצד האישי ואחד בצד הכספי, ופניהם צהובות זה לזה. כלומר, זה של הצד הכספי מתחיל להוריד את השכר של זה כדי להצר את צעדיו, כי הוא אחראי על הרכוש. וזה מתחיל. השאלה: מה קורה בדבר הזה? ומאחר ואת אומרת שהתפיסה שלכם היא לא ללכת על מישהו כולל, אלא ההיפך – לפרק את זה. אז צריך למצוא איזשהו - - -

נועה ברודסקי לוי:

יש אפשרות - - -

מוריה בקשי כהן:

לא דווקא לפרק. לא דווקא. לא בהכרח.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, אמרתי: הנטייה. זאת אומרת שההמלצה ללכת על מישהו של הכול, זה הדבר שאולי יפתור, אבל את אומרת שמבחינות ענייניות זה אולי לא הפתרון המועדף. אז אנחנו לא ננסה לדחוף את כולם לכיוון הזה. אז זאת אומרת, יהיה גם מצב של מישהו אחד על הצד האישי, מישהו אחד על הצד הממוני, ובהחלט יכולים להיות ניגודי אינטרסים או חילוקי דעות, וצריכים למצוא.

הדבר הכי פשוט: אתם, שניכם, אנשים מבוגרים. שניכם מוניתם לאפוטרופוס או למיזופה כוח. זאת אומרת ששניכם רוצים את טובתו של האיש, שהיום הוא כבר לא יכול להחליט. וואלה, תגיעו להבנות. זו אפשרות אחת.

אפשרות שנייה, כי לא תמיד זה קורה: צריכים למצוא את הדרך, בחילוקי דעות כאלה – מה, ללכת לבורר? ללכת לשופט? אני לא יודע מה. צריך אבל - - -

מוריה בקשי כהן:

יכול להיות שלא הבהרתי את עצמי. כשכבר ממנים מישהו – אני לא דווקא בעד לפצל בין שניים. זה לא בהכרח הגישה. זה בחירה של אדם.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

יש שניים.

מוריה בקשי כהן:

אם יש שניים - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

שניים. בואי נדבר שיש שניים.

מוריה בקשי כהן:

אם יש שניים אז יש לנו אפשרות לפנות, גם בחוק הזה וגם בחוק הכשרות, לבקשה למתן הוראות לבית משפט במקום שלא מסתדרים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הבנו. אז יש בית משפט. זו אפשרות אחת. בסדר.

מוריה בקשי כהן:

וככלל, יש פה גם – ככל האפשר, ישתפו פעולה ביניהם וכולי. זה החיים. זה החיים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז זה הפתרון שאמרתי. בואי נאמר: מבחינתנו, אין לנו תשובה שאנחנו רוצים לשים פה. אנחנו אומרים, במציאות: או שתגיעו להבנה. ואם לא, תמיד יש בית משפט.

נועה ברודסקי לוי:

יש אפשרות - - - בוועדה שאפשר להגיע - - -

מוריה בקשי כהן:

והם גם יבטלו אפטרופסות. זאת אומרת, לפעמים ימנו אפטרופוס חדש כי הם לא מסתדרים ואי אפשר - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מאה אחוז, אני אומר.

לא, מה שאני מתכוון זה שאין לנו פטנט, אלא מה שקורה כשיש סכסוך בין שני - - - בסדר.

זאב פרידמן:

אני רוצה רק לומר. אמרתי את זה גם בפגישה הקודמת. בפרקטיקה. אנחנו מדברים בפרקטיקה. פשוט מאוד מהניסיון. זה הכול. רק מהפרקטיקה. היום העולם הולך, גם המקצועי, על case management. על מתכלל. בכל המקצועות הטיפוליים. אסור לנו לשכוח את הבן אדם שמקבל את השירות. אין הבדל. בואו נצא מהמילים. אמרתי את זה בפעם הקודמת: אפטרופסות, ייפוי כוח מתמשך, תומך החלטה, איך שייקראו לזה – זה אמצעי. זאת לא מטרה. ולכן הפיצול הזה מהחיים זה פשוט מאוד.

יש עם זה המון-המון קשיים. היתרון שלנו הוא רק אחד. אנחנו לא חכמים גדולים. יש לנו רק את הניסיון. את הפרקטיקה. לכן צריך לראות בסוף איך המציאות הזו תפעל - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה שאני מבין מדברידך שאתה חושב שהדבר היותר טוב לאיש שעליו מדובר זה שיהיה אדם אחד שישתכל על הכול.

זאב פרידמן:

כן. ללא ספק. כן. - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

עורכת הדין מוריה בקשי כהן חושבת בצד המקצועי שעדיף שלא. כרגע חבל - - -

מוריה בקשי כהן:

- - -

רינת וייגלר:

- - -

קריאות:

- - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא עדיף שלא. הבחירה היא של האדם. כולנו אומרים: קדוש, קדוש, הבחירה של האדם.

ישאל אותך האדם: אני רוצה להתייעץ איתך, מה לעשות? לקחת מישהו כולל או לפרק את זה? אז את היית אומרת לו: לפרק.

מוריה בקשי כהן:

אני לא היית אומרת. זה תלוי במקרה. אם יש לו הרבה רכוש ויש לו בן שהוא בדיוק רואה חשבון, ויש לו אחד שהוא יותר סומך עליו בעניינים - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא משנה. אבל יהיו מצבים שתגידי ששווה לפרק.

קריאה:

לפעמים כן. לפעמים - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נקודה. בסדר. נו. אז זאת אומרת שתמיד יהיו לנו מצבים שיהיה או אחד או שיהיו שניים. אולי יותר.

קריאה:

האדם עצמו גם.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז תמיד תהיה הבעיה הזו. ובסדר. מאה אחוז. והפתרון הוא מה שאמרנו. אי אפשר הרי ללכת לכל האפשרויות. אם הם לא מבינים ולא הסתדרו בינם לבין עצמם, תמיד יהיה בית המשפט שיצטרך לקבוע. אלא אם כן למישהו היה רעיון אחר, שאני כרגע לא רואה ולא שומע.

ריבי צוק:

אפשר רעיון? אפשר כמה רעיונות של בתי דין, שיחסכו פנייה לבית המשפט?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נו, אבל קצר.

ריבי צוק:

אם מונה רק מיופה לעניינים אישיים ולא מיופה לענייני רכוש, שיובהר שיש לו גם את ההסמכה מכוח - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, לא, עזבי. אנחנו מדברים על מציאות שקיימת, שיש שניים.

קריאות:

- - -

ריבי צוק:

דקה אחת. אני אגיע גם לזה.

אנחנו מדברים על המתווים שיש בחוק. אדם יכול לבוא ולהגיד: אני רוצה מיופה כוח רק לעניינים אישיים, ואין לו מיופה כוח לענייני רכוש. אני חושבת שכדאי שיובהר שמיובהר כוח לעניינים אישיים יוכל להוציא את ההוצאה הכספית שנדרשת לצורך מימוש יפוי הכוח שלו, ואפשר להגביל את זה עד לגובה ההכנסה השוטפת או משהו כזה. כל הרעיון של יפוי הכוח - - -

תמר פורת:

אבל אדם נותן את יפוי הכוח המתמשך במצב שבו הוא מבין את התמונה. זה לא ניתן כשהוא כבר חסוי.

ריבי צוק:

ודאי.

תמר פורת:

ולכן הוא מודע לזה שכדי שמישהו יוכל ליישם את העניינים האישיים שלו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הגברת ריבי צוק, הבעיה יכולה להיות לא רק לגבי המשכורת שלו. היא יכולה להיות לגבי נושאים נוספים שהוא צריך בתוקף תפקידו בעניינים האישיים להוציא הוצאות. אז אי אפשר למצוא שרק לגבי הנושא של המשכורת או דברים כאלו.

אבל אני אומר עוד פעם: זה לא הפתרון. כי כמו שמר זאב פרידמן אמר: תיקח אחד כללי. או שאת אומרת: תיקח אחד רק לתחום אחד. אנחנו שואלים: נותנים אופציה, כי זו אופציה שלפחות חלק חושבים שהיא אופציה שגם יכולה להיות טובה בסיטואציות מסוימות, שיש שניים: אחד על זה ואחד על זה. יכולה

להיות התנגשות. מה עושים במצב הזה? לכן, בואו לא נתחיל עכשיו לדבר מה האופציה הכי טובה מלכתחילה עבור אותו איש. לא זה הדיון כרגע. הדיון – הוא לקח שניים. עכשיו הוא כבר לא בר דעת כדי שישאלו אותו. מה עושים?

ריבי צוק:

אני לא - - - אני רק רוצה ליטול רשות, אני אגיד למה. ייפוי הכוח המתמשך נועד לחסוך בקשות לבית המשפט.

קריאה:

ממש לא.

ריבי צוק:

עכשיו, מה שאני רוצה להציע זה לא בשביל השולחן הזה. שלמרות שאנחנו עוברים על הסעיף הזה, אני אעביר אולי לעורכת הדין מוריה בקשי כהן הצעות שאני חושבת שיכולות לחסוך פניות לבית המשפט על ידי מתן פתרונות בסוף למקרים שאיתרנו. ואז - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כדי להעביר לה הצעות את לא צריכה זכות דיבור. את צריכה להעביר לה, וזה בסדר.

צביה וייסברג:

הנציבות ביקשה לומר התייחסות מסוימת לגבי הדבר.

יונית אפרתי:

מה זה כשירות? הכשירות נמדדת האם נעשו, האם ההסבר ניתן בשפה שברורה לו, האם ניתן ההנגשות המתאימות. זו התפיסה שעומדת מאחורי הדברים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. אז מה רציתם לומר, עוד פעם, שוב, בנושא?

יונית אפרתי:

שוב אני חוזרת: איך מודדים את הכשירות? כאשר מודדים את הכשירות זה בהינתן ההנגשות המתאימות. כאשר מוסבר לו בשפה הברורה לו, בדרך שבה הוא יוכל להבין, ועל סמך זה נבחנת הכשירות.

אם אדם צריך להשתמש בערכת - - - שמתרגמת את השפה לסמלים, אם אדם צריך להשתמש במתורגמן לשפת סימנים, אם אדם צריך להשתמש בשפה פשוטה – כל העזרים הנדרשים, כל ההתאמות הנדרשות, כל ההנגשות המתאימות, שיאפשרו לו את ההבנה. ועל סמך זה תיבחן הכשירות.

קריאה:

בייפוי כוח מתמשך?

קריאה:

באופן כללי.

יונית אפרתי:

כן.

קריאה:

כן.

קריאה:

באופן כללי.

יונית אפרתי:

באופן כללי וגם בייפוי כוח מתמשך.

קריאה:

שהוא יהיה בעניינים. שהוא יוכל להבין במה מדובר.

תמר פורת:

אבל מי יפקח, כשזה נעשה בחדרי חדרים - - - ?

יונית אפרתי:

"מי יפקח" זו שאלה אחרת.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא. הגברת תמר פורת, בבקשה. לא נקיים כאן את הדיון.

אני הבנתי מה שאתם אומרים, אני רק קצת לא מבין. כי נניח, כל אדם רגיל שמסתובב פה, בכנסת, והוא בר דעת, ומגיע לשלב מסוים. נניח, שהוא רוצה למנות לו מיופה כוח מתמשך. צריכים להסביר לו מה זה. זה לא קנה המידה. כל אדם. ואם אחרי שמסבירים לו, לא חשוב אם תסבירי לו ברוסית או בעברית או באנגלית או סתם לבן אדם להסביר – אם הוא מבין אז הוא בעל כשירות. זאת אומרת, זה מיותר לכתוב את זה שאנחנו לא מצפים שיידע בלי שהסבירו לו.

יונית אפרתי:

זה לא מיותר מאחר וההבנה כלפי האנשים - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני לא הייתי יודע בלי שהסבירו לי פה מה זה. אז כל אדם.

אז לכן אני אומר: אם אפשר להסביר - - -

יונית אפרתי:

נכון. השאלה אם ההסבר נעשה בדרך שאנשים עם מוגבלות באמת יוכלו להבין אותה, ולא לנסות מלכתחילה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

למה לא?

יונית אפרתי:

כי התפיסה הרווחת היום בציבור באופן כללי שאדם עם מוגבלות לא יהיה מסוגל להבין, כי לא

היו"ר ניסן סלומינסקי:

למה? למה?

יונית אפרתי:

כי השימוש בהנגשות הוא משהו שצריך להיות טריוויאלי, והוא לא.

יואב קריים:

הכוונה היא לאמצעי נגישות על פי חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר גמור. זה פשיטא. אז אנחנו נכתוב שבעל כשירות - - -

סולה שלי:

אבל מה עם לפי תווית של אדם כאדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית או כאדם על הספקטרום האוטיסטי או כאדם עם מוגבלות נפשית? באופן אוטומטי ייחשב בלתי כשיר. כתוב פה כשירות, ואז מניחים את ברירת המחדל. אנחנו רוצים לצאת נגד הדבר הזה.

יואב קריים:

ולכן בהינתן הנגישות הנדרשת על פי חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.

סולה שלי:

וזה לא ברירת מחדל ולא פשיטא.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי.

עורכת הדין מוריה בקשי כהן, מה רצית להגיד?

מוריה בקשי כהן:

אני חושבת שזו הערה חשובה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן, היא חשובה. רק לי זה היה ברור שזה כך.

מוריה בקשי כהן:

אני אגיד. וזה גם באמת בסבב המוקדם שעשינו על הנושא הזה של הנגשה.

נדמה לי אבל שאנחנו צריכים לחלק בין הפרוצדורה לבין הקו המשפטי. בפרוצדורה, בעיניי, חשוב מאוד שנדאג שהחוק הזה יכניס את ההנגשה. מה שחובתו של עורך הדין או בעל המקצוע לוודא ולתת את ההנגשה, אני אתכם. בהגדרה המשפטית של כניסה לתוקף או אי כניסה לתוקף או מי מסוגל לעשות את ייפוי הכוח – ברגע שאת כותבת הגדרה של בעל כשירות שהיא תלויה בהנגשה; מחר, שתישאל השאלה: האם הוא היה כשיר לתת את זה? אז השאלה לא תהיה תיאורטית: האם, אילו היית נותנת לו עזרה כזאת וכזאת. אלא, האם כשהוא חתם ולא ניתנה לו עזרה כזאת וכזאת – זה פוסל את ייפוי הכוח. זה לא פוסל. אנחנו חייבים פה ודאות משפטית.

קריאה:

כן. אבל הגברת סולה שלי מדגישה בפנינו שאנשים עם מוגבלות - - -

מוריה בקשי כהן:

אני כן הייתי מכניסה וזוכרת את ההערה שלכם לכל אורך הדרך. ואם פספסנו, אז קצת יותר לחזק את המקום של ההנגשה.

לירון דוד:

לא. אולי אפשר להוסיף הגדרה נוספת. בהקשרים אחרים זה בטח גם יבוא לידי ביטוי בהצעת החוק. ואז אולי אפשר הגדרה בסיסית של - - -

מוריה בקשי כהן:

כחובה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני אסביר לכם מה עורכת הדין מוריה בקשי כהן אומרת, והיא צודקת. אם היינו דנים עכשיו מי מסוגל לתת ייפוי כוח, אז ודאי שבעל כשירות הכוונה, מישהו שגם הסבירו לו בקול. איך אתה הגדרת את זה?

יואב קריים:

- - -

קריאה:

אבל זה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן. אם זה היה. כאן לא מדובר על זה. כאן מדובר שבעל כשירות שנתן הוראה לאדם אחר, ועכשיו הגיע לדין. עכשיו, את צריכה לדעת אם בעל הכשירות הזה יכול היה, הבין מה הוא נותן או לא. כאן לא עוזר שמלכתחילה היו צריכים להסביר לו. עכשיו דנים אם הוא היה מסוגל או לא. לכן יש הבדל אם את באה ורוצה לקבוע מי יכול לתת הוראה, ואז מכניסים את מה שאתם אומרים, לבין דיון היום, נניח, בעל כשירות נתן הוראה כזאת. כבר היה. האם כשהוא נתן הוא ידע מה הוא עשה או לא.

אז זה לא עוזר לי שאם היו מסבירים לו הוא היה מבין. אם לא הסבירו לו והוא נתן, אז הוא לא הבין אולי. אם כן הסבירו - - - נתן. כלומר, יש כאן חלוקה.

לזה התכוונת, נכון?

מוריה בקשי כהן:

כן.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ואני חושב שהיא צודקת. כשידובר מיהו בעל הכשירות שיכול לתת, שיכול לתת, לא שנתן, אז ודאי שיצטרכו להכניס כמו שאתם אומרים. כשמדובר על מישהו שנתן, זה לא עוזר שיכלו להסביר לו. ואם לא הסבירו לו והוא לא הבין מה הוא עושה, אז אין לזה ערך.

הבנו. ההערה שלכם נכונה והיא תיכנס במקום. עורכת הדין מוריה בקשי כהן, תשימו לב שזה ייכנס במקום הנכון. זה ייכנס. כאן.

מיטל סגל-רייך:

אפשר לעשות הבחנה שהיא מושגית, בבקשה? לעניין המונח כשירות. אני חושבת שזה מונח שהוא לא נכון. גם מתוך מחקר של התחום הזה. המונח הנכון הוא כשרות משפטית. כשרות זה בחלק המשפטי. זאת אומרת, זו הגדרה של המנגנון. שלב לפני זה שבודק את המצב הקוגניטיבי, נגיד, של האדם, המונח המתורגם הוא מסוגלות. כשירות זה מושג שהמשמעות שלו: מישהו שעבר הכשרה למשהו מסוים. לכן, אנחנו צריכים ליצור הבחנה שהיא מאוד ברורה, בין השלב הלפני משפטי, שבו אנחנו בוחנים יכולות של בן אדם לצורך העניין, עם כל המחלוקת שיש לנו על עצם - - - הזאת, לבין הנושא של הכשרות המשפטית.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני לא מתמצא בזה.

מוריה בקשי כהן:

אני יכולה לענות על זה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן.

מוריה בקשי כהן:

ממש בחנו טוב-טוב את המונחים כאן. אם אני לוקחת את המונחים הלועזיים, אז יש כאן mental capacity ו-legal capacity. אנחנו לא מדברים פה על ה-legal capacity, שזה הנושא של כשרות משפטית לפעולות, אלא המצב המנטלי שמונע ממך להבין את הדברים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ככה הבנתי.

מוריה בקשי כהן:

קודם כל, אז כשרות משפטית ודאי לא נכון. בעיניי.

הנושא של הביטוי כשרות הוא בעיניי – גם אם היינו אומרים במקום כשירות, כשרות, הוא מונח עם קונוטציות של פסילה. הוא מונח לא - - - מישהו שהוא חסר. הוא לא בעל כשירות אז הוא לא כשר. זה משהו שהוא בעינינו לא נכון. מסוגלות זה גם ביטוי מאוד-מאוד צבוע.

מיטל סגל-רייך:

אבל זה - - -

מוריה בקשי כהן:

מי שמכיר את הביטוי מסוגלות הורית יודע את הקונוטציות השליליות. לכן ניסינו לקחת ביטוי

- - -

מיטל סגל-רייך:

וזאת המציאות. אנחנו לא רוצים לייפות אותה.

מוריה בקשי כהן:

יש גם משמעות לקונוטציות בחברה. המילה מסוגלות נשמעת היום מאוד-מאוד צבועה, ולכן, בעיניי, כשירות - - -

מיטל סגל-רייך:

זה משקף את - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי. בסדר. בואו נתקדם הלאה.

נועה ברודסקי לוי:

בנושא ההנגשה אנחנו נדבר כבר בסעיף 32 ונדון בזה שם.

מי רשאי להתמנות למיופה כוח – 32ג(א): "רשאי להתמנות למיופה כוח יחיד שמתקיימים לגביו כל אלה:

(1) מלאו לו 18 שנים.

(2) הוא לא הוכרז פסול דין ולא מונה לו אפוטרופוס, כל עוד ההכרזה או המינוי הינם בתוקף.

(3) לגבי מיופה כוח לענייני רכוש – הוא אינו פושט רגל ואינו לקוח מוגבל כמשמעותו בסעיף 2 לחוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981. לעניין זה "פושט רגל" – מי שהוכרז כפושט רגל לפי פקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ס-1980, ולא ניתן לו הפטר".

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רגע, רגע, רק שנייה. אם ניתן לו הפטר, אז כן אפשר?

נועה ברודסקי לוי:

אז הוא כן יכול - - -

מוריה בקשי כהן:

כן. לא רצינו שמישהו שאי פעם היה פושט רגל או אי פעם מונה לו אפוטרופוס וזה השתנה, המצב, אנחנו נפסול אותו.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כמו אחיך. כלומר, מהרגע שהוא עבר את השלב אז הוא נחשב כאחיד וחוזר לחיים הנורמטיביים.

טוב. אוקיי. אם כי אני אומר שזה טעון מחשבה, כי האיש הזה כן. כלומר, לגבי עצמו אנחנו נותנים לו את האפשרות לחזור לחיי החברה, אבל פה אנחנו מטיילים עליו גם אחריות על מישהו אחר, כשהוא בחייו שלו לא הוכיח שהוא יכול להתמודד בעצמו. אבל יכול להיות שאם הולכים לתת לו הזדמנות חדשה, אז צריכים ללכת עד הסוף. לגביו ודאי שצריכים לתת לו, מי שעבר את ההפטר – לתת לו הזדמנות להתחיל את החיים מחדש. זה ודאי. השאלה אם לתת לו יכולת להיות אחראי על אדם אחר כשהוא עצמו לא הוכיח את היכולת שלו לגבי עצמו בנושאים האלה.

מוריה בקשי כהן:

העניין הוא שאנחנו, שוב פעם, במקום הבוחר. אילו היינו בעולם האפוטרופוסות, אני חושבת שביט משפט, שכשהוא הממנה, אולי באמת צריך לשקול גם נושא של עבר. אבל אם אדם בעצמו בוחר והוא מחליט שהוא רוצה את הקרוב הזה - - - אנחנו חשבנו שזה לא - - - לפסול.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. אוקיי.

ישראל הבר :

הערה טכנית: נראה לי שנכון להוסיף פה גם חייב מוגבל באמצעים לפי סעיף 69 לחוק ההוצאה לפועל.

נועה ברודסקי לוי :

בדרך כלל, הם נחשבים גם, לדעתי, כלקוח מוגבל. אבל אני אבדוק את זה.

ישראל הבר :

לא, בדקתי את זה. זה לא חופף. זה משהו נפרד.

מוריה בקשי כהן :

נבדוק את זה. גם על --- אחרים ---

נועה ברודסקי לוי :

בסדר.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

הגברת תמר פורת, מה רצית לומר?

תמר פורת :

אני רוצה לדבר על העניין של מיופה כוח שניתן למנות רק יחיד.

קריאה :

רק שלושה.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

לא רק.

קריאה :

לא, זה בהמשך.

קריאה :

זה בהמשך. זה בהמשך.

תמר פורת :

אבל זה גם בסעיף הזה שרק יחיד יכול להתמנות.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

אבל רק כשכתוב יחד אני מתכוון מה זה יחיד.

קריאה :

הכוונה היא לא תאגיד.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה אני לא יודע.

אם רוצים למנות שניים. שניים זה - - - ?

תמר פורת:

לא. הכוונה היא שלא ניתן למנות תאגיד. בעצם, הניסוח כאן - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה לא הניסוח - - -

קריאה:

לא, לא. סעיף 32ג(ב) זה בהמשך.

קריאה:

כן, כן - - -

קריאה:

זה בהמשך.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, אני מתכוון לניסוח בסעיף 32ג. אני לא יודע. אני כאדם רגיל אני קורא יחיד – שאפשר למנות אדם אחד, לא צריכים שניים.

קריאה:

לא, לא - - -

קריאה:

לא, לא. זה הכוונה לסעיף (ב) קטן בעמוד 4.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז כשנגיע לשם. אני עוד לא הגעתי. כשנגיע לשם נדבר על זה.

תמר הקר:

סליחה, אפשר?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן.

תמר הקר:

אני חשבתי שכדאי בכל זאת לחשוב שמיופה כוח זאת אחריות מאוד כבדה, וצריך לחשוב קצת על התנאים – האם התנאים האלה מספיקים. למשל: האם בן 18 הוא לא גיל צעיר מדי? ללא הגבלת גיל, כאשר נותנים את זה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה שמך?

תמר הקר:

עורכת הדין תמר הקר. היועצת המשפטית של הקרן לטיפול בחסויים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז בואי נאמר כך: אם נניח יפנו אלייך ושאלו אותך את מי למנות כמיופה כוח מתמשך או אפוטרופוס, ודאי שאלה יהיו ההמלצות שלך לקחת מישהו כבר עם ניסיון וכולי.

פה מדובר על אדם, שהוא רוצה, לדוגמה, שהבן שלו, נניח, שהוא בן 19, חייל קרבי, קצין, שאני סומך עליו, כולנו, שהוא מוביל את הילדים שלנו, פלוגה שלמה הוא מוביל בקרב, ואני רוצה שהוא יהיה ייפוי כוח. אנחנו נגיד לו לא? עדיף לקחת מישהו בן 30, שכבר עשה כמה תספורות אולי או משהו. הרי מדובר פה על האיש עצמו. אם זה הדבר, נגיד לו לא?

ושוב אמרתי: אם הוא ישאל אותך ויתיעץ איתך, יבחרו את הטוב שבטוב שאנחנו חושבים שהוא יכול להועיל. אבל פה מדובר על הרצון של האיש. והוא רוצה. אדם מעל 18. ואני אומר שוב: מוביל את הפלוגות לתוך עזה. אנחנו סומכים עליו בעיניים עצומות, על הילדים שלנו. אז פה נגיד לו: זה לא?

טוב. הלאה.

נועה ברודסקי לוי:

32ג(4): "הוא אינו נותן שירות רפואי, סוציאלי, סיעודי או שיקומי לממנה, תמורת תשלום, במישרין או בעקיפין".

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כלומר שפה אנחנו חוששים ששמא – תסבירו לי אם אני צודק – בגלל שיש לו קשר לאותו אחד שצריך עכשיו למנות; יש לו קשר עם אדם שנותן לו טיפול סיעודי או משהו, שבאופן טבעי ההוא – או שהוא ירצה לקחת אותו או בגלל שהוא כבר ידע לדאוג שהוא ירצה אותו, ואנחנו רוצים למנוע את הדבר הזה.

יכול להיות שלפעמים מפסידים בזה. כי יכול להיות שאותו אחד הוא סופר, אבל מצד שני גם יכולים להיות כל מיני דברים כאלו שעדיף - - -

קריאה:

וזה קורה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן. אוקיי. אז לכן זה בסדר.

ריבי צוק:

אז אפשר את ההערה כאן?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן.

ריבי צוק:

הבקשה היא שזה יהיה הכלל, ושייאמר שבאישור אפשר לחרוג מזה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אישור של מי?

ריבי צוק:

או שנגדיר כאן איזה גוף או שיהיה באישור בית משפט. לא חשוב. אבל שבאישור אפשר לחרוג מזה, ואני אסביר מדוע: במקרה השכיח אנחנו מניחים שמיופה הכוח יהיה בן משפחה. כשאין בן משפחה שיוכל להיות מיופה כוח, אין לחבריה שלנו כל כך הרבה אפשרויות. אם זה לא בן משפחה, אין מישהו מקרב כל המשפחה שיוכל לשמש מיופה כוח. אין מגוון גדול של אנשים. הרבה מהאנשים האלה בודדים. יכול להיות מטפל שמלווה אותו שנים, שמסור, שהוא נותן בו אמון, שהוא קשור אליו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אמרנו – זה הצד האחד.

ריבי צוק:

נכון. אבל כאן אנחנו חוסמים לו את הדלת רק בשל חשד לניגוד עניינים. אז אני אומרת: זה יהיה הכלל. הכלל הוא שאין למנות, אבל ניתן לפנות לבית המשפט, ניתן לפנות לאיזה גורם באפוטרופוס, ניתן לפנות לאיזשהו מישהו שאנחנו נגיד, שיבדוק אם יש ניגוד עניינים בפועל. כי באמת יש סיטואציות שאנחנו נעשה עוול נוראי לאנשים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

יש לכם התנגדות? - - -

קריאה:

כן.

קריאה:

כן.

קריאה:

כן.

מוריה בקשי כהן:

התשובה היא: כן.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי.

מוריה בקשי כהן:

קודם כל, יש לנו סעיף פה – כל הזמן - - - של מה שאמר השופט בדימוס פיליפ מרכוס – יש סעיף שמאפשר, בין הכלים, לאדם להביע, לכתוב מסמך שבו הוא אומר את מי הוא רוצה שיתמנה לו לאפוטרופוס אם הוא יהיה בלתי - - -. ואדם יכול לבחור בזה במקום האופציה של ייפוי כוח מתמשך.

ההבדל בין שני המודלים זה כשאתה אומר מי היית רוצה שיתמנה לך לאפוטרופוס, זה יבוא בפני בית משפט, ובית המשפט, במקרה רגיל, כשאין סיבה מיוחדת, יכבד את רצונך, אבל עדיין הוא יפעיל ביקורת. ולכן הסיטואציה הזאת נכונה בעינינו גם לשאלה שהעלית קודם, של תאגיד, וגם - - -

קריאה:

וגם יהיה פיקוח.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז זה ההבדל היחיד בין אפוטרופוס לייפוי כוח? זה שבייפוי כוח אני עושה את זה, ובאפוטרופוס זה צריך לקבל אישור של בית משפט?

מוריה בקשי כהן:

זה בית משפט עם בדיקה ותסקיר פקיד סעד - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני אומר: זה ההבדל?

מוריה בקשי כהן:

כן.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה ההבדל.

מוריה בקשי כהן:

הוא מאוד משמעותי, כי מישהו - - -

קריאה:

זה הפיקוח.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הבנתי. ההבדל הוא לא בסמכויות?

קריאה:

לא. והפיקוח - - -

קריאה:

אלא בכלל. והפיקוח. זה גם נושא - - -

מוריה בקשי כהן:

וגם נושא הפיקוח.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

שלאפוטרופוס יש פיקוח ולייפוי הכוח אין?

מוריה בקשי כהן:

שלאפוטרופוס יש פיקוח ולייפוי הכוח אין.

והמשמעות היא, שוב פעם: אנחנו חשבנו, למשל, לסוגיית התאגידים – שבכל זאת, זה לא בן משפחה. זה ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רגע, מה פירוש שלפיקוח אין? לאורך שנים אין אף אחד שיסתכל לראות אם זה שמונה כמיופה כוח פועל בסדר, הוא לא מזניח? אין שום פיקוח על ---?

מוריה בקשי כהן:

יש ---

ריבי צוק:

זאת הבעיה הגדולה בחוק הזה.

קריאה:

זה בדיוק הבעיה.

קריאה:

בדיוק שמת את האצבע.

מוריה בקשי כהן:

זה עלה, וגם ככה בדברים הכלליים.

המודל של ייפוי כוח מתמשך הוא מודל באמת משולב של גם משפט פרטי וגם הגנה על מבוגרים. ולכן המודל הזה, בכל העולם, וגם בוועדות שראינו את המסקנות שלהן, ושתגברו דברים וחיזקו דברים, לא חשבו שנכון להטיל פיקוח על כל מיופי הכוח. יש יכולת התערבות גבוהה של בית המשפט, כשיש נגישות גבוהה לבית המשפט. משרד הרווחה והשירותים החברתיים יכול ליזום מינוי אפוטרופוס במקום. אבל אין את הדיווחים השוטפים והפיקוח של האפוטרופוס הכללי. זה מודל שונה.

עכשיו, אדם שרוצה --- אחד לבחור מישהו, לחרוג מכאן, או רוצה שמישהו יפקח, אז יש לו גם את המודל החלופי שמוצג כאן, שאז הוא מראש יכניס את זה לעולם הפיקוח ובית המשפט – הבחירה שלו. אבל אם הוא בחר ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הבנתי. אני רק ארצה, כשנגיע למקום וכן להבין. נניח, אדם ממנה מישהו כייפוי כוח, ועכשיו הוא ממשיך לחיות עוד 20 שנה אחרי כן. ויש לו מיופה כוח שהוא אמור לדאוג לכל העניינים שלו. אף אחד לא יודע מה נעשה שם.

תמר הקר:

נכון.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מייפה הכוח יכול לעשות ככל העולה על רוחו ואף אחד לא בודק?

מוריה בקשי כהן:

אז יש גם אפשרות, אגב, שאדם יגיד שבהחלטות ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כשנגיע לזה נצטרך אולי.

מוריה בקשי כהן:

בסדר. נדון בזה. זו סוגיה כבדה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כאן עוד לא הגענו להגדרה, אבל נצטרך לעשות את זה גם.

טוב, בכל מקרה, אם הוא רוצה מישהו בייפוי כוח, אבל הוא רוצה לקחת אותו, את אותו אחד שנתן לו את השירות הסוציאלי.

מוריה בקשי כהן:

אז שמישהו יבדוק את זה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז את אומרת: במקרה הזה אנחנו רוצים שמישהו יבדוק את זה.

מוריה בקשי כהן:

"מישהו" זה בית המשפט.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בדיוק. והמישהו הזה זה בית המשפט.

קריאה:

וגם ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ואז ממילא זה יהיה האפוטרופוס.

מוריה בקשי כהן:

נכון.

קריאה:

נכון.

פיליפ מרכוס:

לא. לא בהכרח.

ריבי צוק:

לא מנקודת ---, כי החוק ---

פיליפ מרכוס:

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, כי אם זה לא אפטרופוס, אם הוא יישאר כמיופה כוח, אז צריך כאן להכניס אפשרות כזאת.

מוריה בקשי כהן:

אפשרות – אנחנו חשבנו, וכשנדון בסעיף הזה, שלא נכון לעשות מין מודל ביניים כזה, שהוא יהיה כן דרך בית המשפט, אבל מיופה כוח. כיוון שהמשמעויות הפרקטיות הן די דומות. נדון בסעיף אם מישהו יחשוב שיש איזה הבדל שמצדיק.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. בסדר. מאה אחוז. אז תרשמו לכם את זה ונזכור את זה.

מוריה בקשי כהן:

אנחנו לא חשבנו.

תמר הקר:

מילה נוספת.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב.

תמר הקר:

אני אומרת מילה. אני חובשת שחסרה פה המילה "נפשי". "טיפול נפשי". אם טיפול רפואי וסוציאלי וסיעודי, מה קורה עם טיפול נפשי עם פסיכולוג?

קריאה:

או פסיכיאטר.

מוריה בקשי כהן:

פסיכיאטר זה רפואי ---

קריאות:

קריאה:

בסדר. אבל פסיכולוג. פסיכולוג.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נפשי לא נכנס בתוך ההגדרה הזו?

מוריה בקשי כהן:

לא. לא נכנס.

קריאה:

זה לא בשיקומי?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נפשי הוא הכי רלוונטי.

קריאה:

נפשי זה שיקומי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נפשי הוא הכי רלוונטי כי הוא עובד על הרגש, אז הוא - - -

אוקיי. אני חשבתי שזה כולל - - -

קריאה:

היא בודקת בחוק זכויות החולה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי, אתם תבדקו. ואם זה לא כלול פה אז נוסיף את זה. כי ודאי שהוא היותר - - -

כן.

אפרים רוזנר:

בריאות נפש ושיקום זה תחומים נפרדים. יש שיקום בתוך בריאות הנפש ויש שיקום מחוץ לבריאות הנפש.

קריאה:

זה לא בבריאות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רק תאמר את שמך.

אפרים רוזנר:

אפי רוזנר – מנהל מחוז חיפה והצפון בקרן לטיפול בחסויים. עובד סוציאלי במקצועי. עובד סוציאלי שיקומי. 40 שנות עבודה סוציאלית.

הנושא של אבחנה בבריאות הנפש צריך להיות מאוד מוגדר. רפואה היא רפואה. יש רפואה כללית ויש רפואת הנפש.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי. אז הם אמרו שיבדקו. מה שאני מבקש: אם הנושא הזה לא נכנס בתוך ההגדרות פה, נוסיף את זה גם, כי זה דווקא אחד שהוא יותר יכול להשפיע מהאחרים.

אפרים רוזנר:

לעניין זה, אני רוצה לנצל את ההזדמנות ופשוט לציין שבנושא הזה, כאשר מדברים על הכשירות של אותם אלה שמתמנים – כאשר מציינים יחיד, אז בעצם חוזרים למה שטענו כנגד מוסד האפוטרופסות: מונעים מאותו אדם שכאשר הוא כשיר לבחור גוף ראוי, ואז בעצם מדברים כל הזמן על יחיד ולא על גוף שיכול לתת את אותם שירותים. ולכן כן צריך לדבר על זה, שגם תאגידיים יוכלו להתמנות כנותני שירות כזה.

מוריה בקשי כהן:

שוב, אני אומרת: המחשבה שלנו – אנחנו באים היום למוסד משפטי חדש. אנחנו, שוב, שלמים בו, אבל גם יש בו חששות. אנחנו חשבנו שלפחות בשלב הראשון של השנים הראשונות אולי של החקיקה הזאת – ויכול להיות שבעתיד נחשוב אחרת – נכון שכשזה מדובר בתאגיד זה יעבור את פיקוח בית המשפט, כיוון שזה משהו שהוא לא בתוך המעטפת המשפחתית. הנושא של פיקוח יותר נדרש כאן. יש פה ריבוי של אנשים. ולכן - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

וכאפוטרופוס הוא יכול לקחת תאגיד.

קריאה:

נכון.

מוריה בקשי כהן:

כן, כן. וכולל הבחירה שלך, שאתה מעדיף אותו כאפוטרופוס - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

עכשיו, החוק הזה, אני לא זוכר – זה הוראת שעה?

מוריה בקשי כהן:

לא, לא, לא.

נועה ברודסקי לוי:

לא, לא, לא.

מוריה בקשי כהן:

הוא קבוע.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אין. כלומר, אם ירצו לעשות יצטרכו לשנות את - - -

מוריה בקשי כהן:

כן. שוב, באיזון חשבנו שזה היום נכון יותר וגם לא מכביד - - -

אפרים רוזנר:

רק מילה אחת: אני, דווקא מתוך אותו חשש ומתוך אותה חרדה שמלווה אותי מפני יצירת כלי משפטי חדש – שצריך ממש בדחילו ורחימו ללכת לקראתו על מנת, באמת, לצאת מנצחים, ולא לגלות תוך כדי תנועה שבעצם שגינו במשהו – לקחת את ברירת המחדל, שדובר עליה קודם, שאנחנו לוקחים כאן סיכון עצום כאשר אנחנו ממנים יחיד ללא פיקוח, ואנחנו לא לוקחים, במסגרת צמצום הסיכונים, גוף שנתן שירותי אפוטרופוסות, שבעצם הוא מפוקח, לכלי החדש שנקרא ייפוי כוח מתמשך או תומך החלטה. שכאשר בעצם הוא מגיע גם עם ידע, גם עם ניסיון, הוא יכול לתת מגוון שירותים – הוא יכול להיות מפוקח. וכאשר הולכים למנות מישהו שהוא לא מפוקח, במציאות של היום ועל סמך ניסיון רב שנים, זה פתח לניצול לרעה. ויש אוכלוסיות שרב הנזק מהתועלת בכללים החדשים.

קריאה:

אבל אז - - - יכול להיות אפוטרופוס - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. בסדר. אבל אני מבין שאם אותו אדם רוצה לקחת איזה גוף, אז הוא יכול. ובית המשפט צריך לבדוק את זה, אז ממילא זה כבר יהיה אפוטרופוס.

קריאה:

לא. זה לא יהיה. זה לא יהיה - - -

אפרים רוזנר:

לא בהכרח. זאת אומרת, אני אומר: היות ויש מקרים, ואנחנו בהחלט רואים ברכה רבה ברפורמה הזו, אנחנו כאן מדברים על זה שלאדם תינתן קשת מאוד רחבה במנעד רחב. היה והוא צריך אפוטרופוס, הוא יקבל את הכלי הזה, הכלי המשפטי, האפוטרופוסות, שלעיתים מגביל אותו בכל מיני דברים, כפי שציינו כאן. למרות שאני טוען היום שחלק מהדברים שנאמרו בדיון הקודם זה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בהבדל שניסיתי להבין בין אפוטרופוס לייפוי כוח, אז הבנתי שיש שני הבדלים: אחת, אפוטרופוס ממנה בית המשפט. שתיים, אם זה בית המשפט צריכים דיווחים ופיקוח. עכשיו, על דיווחים ופיקוח אתה אומר שתאגיד ודאי שעונה על זה, גם אם תמנה אותו כייפוי כוח.

קריאה:

נכון.

קריאה:

נכון.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז אם ככה, מה ההבדל? למה זה כבר לא - - -? אם רוצים תאגיד, שיעשו את זה כבר עם ייפוי ודרך בית המשפט.

יונית אפרתי:

התפיסה היא שבייפוי כוח פועלים לפי רצון האדם, והאפוטרופוס יפעל בסופו של דבר לפי החלטתו של האפוטרופוס ולא של האדם.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

שמה? לא הבנתי.

קריאה:

זה לא נכון.

קריאות:

- - -

קריאה:

זה לא תמיד - - -

קריאה:

אישרנו גם אופציית ביניים.

קריאה:

לא נכון.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה ההבדל? מה עוד? אז תגידו שיש עוד.

זאב פרידמן:

הבחירה של בן האדם היא - - -

סימונה שטיינמץ:

דוקטור זאב פרידמן, תן לנו בבקשה, כי זה באמת משהו שהוא ממשלתי וחשיבה.

סימונה שטיינמץ, עובדת סוציאלית ראשית לעניין סדרי דין.

אני רוצה לשני דברים להתייחס: לעניין של האם אנשים שמטפלים או שיש להם איזשהו קשר טיפולי מתאימים להיות מיופי כוח, ואנחנו סברנו שלא. זה בגלל מערכת היחסים, שזאת מערכת יחסים תלוית, ולכן גם לא באופן חריג זה לא מתאים שהם יהיו מיופי כוח.

לעניין של הרעיון של ייפוי הכוח, להבדיל מהאפוטרופסות, הוא בעצם – הנושא של ייפוי כוח מתמשך הרי הוא נכנס לתוקף כאשר האדם לא יכול כבר להביע. הרעיון היה לעשות בעצם איזשהו תהליך של חלופה של אפוטרופסות, שבה האדם יכול לבוא ולהגיד: אני רוצה שזה יהיה האיש, לצורך העניין, שאני סומך עליו ואני יודע שהוא יטפל בי, מתוך כבוד ומתוך בחירה אישית, וגם להשאיר בעצם איזושהי אוטונומיה. ולכן גם חשבנו שרוב ייפוי הכוח יהיו בתוך תחום המשפחה או עורך דין מוכר או אנשים מהסביבה המוכרת, ולכן אנחנו גם סבורים שבעניין של תאגיד ההתנהלות צריכה להיות אחרת. תאגיד הוא לא אישי. למעשה, אנשים שמתחלפים בעבודה, שיש לי, דרך אגב, הרבה מאוד הערכה לעבודה של התאגיד, של התאגידים, ואני בעד תאגידים. שלא יובן אחרת; אני רק חושבת שהפעילות שלהם צריכה להיות בזרם עבודה אחר ולא בתחום ייפוי הכוח. ייפוי כוח צריך להיות משהו הרבה יותר אישי והרבה יותר מבוסס על אמונה, ולכן גם לא סברנו בשלב הזה שיש ממש את הצורך – הקטע של הפיקוח.

אני אוסיף ואומר שבתהליכים שאנחנו עושים; הרי אנחנו אלה שממליצים לבתי המשפט על מינוי אפוטרופוס, דרך הזווית של רצונו של האדם. זה לא נכון שלא מתייחסים לעמדתו של האדם. כי אנחנו כן מתייחסים לעמדתו של האדם, לרצון - - -

יונית אפרתי:

בסופו של דבר - - -

סימונה שטיינמץ:

אנחנו מתייחסים לעמדתו של האדם לנושא הזה. וגם כאשר אנחנו מגיעים לסיטואציה הזאת, אנחנו באים ואנחנו אומרים: אחת הבעיות שאנחנו נתקלים, שמשפחות מאוד נפגעות מהעניין הזה שפתאום – מי יבוא? האיש הזה שייפקח עליי אם אני מטפל באשתי או בבעלי, וכל החדירה הזאת לפרטיות, שלפעמים אנחנו גם סבורים, וגם האפוטרופוס הכללי ראה בתוך העניין הזה שיש להקל בתחומים האלו. ולכן סברנו שבתחום הזה ניתן, בשלב הזה, להסיר פיקוח.

אני רוצה לבוא ולהגיד גם בכנות: שגם פיקוח לא מונע מעילות ובעיות שלפעמים מתקיימות. אנשים, לצערי הרב, הם מיעוט. אותו מיעוט יכול עדיין לפגוע גם באנשים.

קריאה:

למרות שזה גורם מרתיע.

קריאה:

זו נקודה מהותית מאוד.

קריאה:

זה גם הסעיף - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רבותי, כל דבר הוא מהותי וכל דבר הוא זה ובסוף.

חידשת. זאת אומרת, פקחת את עיניי בשני דברים. עכשיו, אני לומד. אני לא בא מהתחום הזה. אז קחו אותי כאדם הרגיל, מה שנקרא, וזה טוב. אז פקחת את עיניי בשני דברים: אל"ף, בנושא של הפיקוח, שאתם יוצאים מתוך הנחה שבדרך הכלל ייפוי הכוח יהיה בתוך המשפחה, ולכן יש אמנם פלוס לפיקוח אבל יש גם מינוס, שכאילו יש כאן חדירה לחיי המשפחה אם נניח ייפוי הכוח זה אישה על בעלה או הפוך, נניח, או בן על הוריו או הפוך, שפתאום משהו כאן מתערב ודורש התערבות כשה מדובר בחיי משפחה. אם כי אנחנו יודעים שקורה הרבה פעמים שדווקא בתוך המשפחה, ואנחנו קוראים את זה הרבה, מהרגע שהאחד נהפך לחסר ישע במובן הזה ואתה המנהל, נעשים שם דברים שאנחנו לא מצפים שיעשו בתוך משפחה, אבל זה נעשה, ויכול להיות שכן צריכים לחשוב על זה. אז כשנגיע לפיקוח עוד נדבר על זה.

דבר שני שפקחת את עיניי, שלא חשבתי על זה, זה שבתאגיד באמת, כשאדם ממנה ייפוי כוח, אז הוא אוהב את דוקטור זאב פרידמן, נניח. הוא רוצה את דוקטור זאב פרידמן, נניח. הוא אוהב אותו, סומך עליו, מכיר אותו וכולי. רוצה אותו. אבל הוא לא רוצה את התאגיד. כי אם הוא ייקח את התאגיד שדוקטור זאב פרידמן נמצא בו, ובעוד שנה או שנתיים דוקטור זאב פרידמן לא יהיה שם, אז מה קרה? פתאום מטפל בו תאגיד שהוא בכלל לא רצה אותו במסגרת של ייפוי כוח, נגיד כך. זה דבר שנכון שלא חשבתי עליו.

תמר פורת:

יש אבל עוד נקודה לעניין הזה, שהיא חשובה מאוד: כל החוק יוצא מתוך הרצון של המדינה לכבד בני אדם.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן, דוקטור זאב פרידמן.

זאב פרידמן:

אני רק רוצה לומר: קודם כל, מחלוקת זה דבר בריא. והאמת לא נמצאת במקום אחד.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מחלוקת לשם שמיים היא דבר בריא.

זאב פרידמן:

בדיוק. מחלוקת לשם שמיים. זה בית הלל כאן. זה באמת – אנחנו מחלוקת בית הלל-בית שמאי.

אנחנו מנסים כאן באמת לראות. היתרון הוא רק הניסיון, ולראות דברים נכוחה לעתיד. ואנחנו יודעים שברגע שהחוק הזה ייצא לאוויר לעולם, זהו זה. זה מה שיקרה. והדרמה – החיים האמיתיים הם אלה שקובעים.

מה שאנחנו אומרים זה דבר מאוד פשוט: אנחנו מדברים היום על עולם משתנה. אנחנו מדברים על מנעד. אנחנו מדברים על בחירתו של בן האדם, שזה ערך עליון. אנחנו מדברים היום שבמדינת ישראל יש

היום כ-40 אלף אפוטרופוסים. התאגידים, בסך הכול, זה 6,000. זה לא הסיפור. ואת הפיקוח ואת כל הסיפור הזה. אנחנו אומרים: צריך לאפשר לתאגיד, שהוא כמובן ראוי והוא יודע לתת את השירות, ויש לו תשתיות נכונות, והוא מכיר את הנושא והוא עושה את זה בשליחות, ויש לו את הצוות הרב מקצועי וכולי. הרי בסוף זה הגנה על בן אדם. זה לדאוג שלא יעשקו אותו. שלא ינצלו. לאפשר את הדבר הזה רק. רק לאפשר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אבל כל מה שהסברת הסברת טוב ושכנעת אותי, אם נניח צריך לבחור, אבל זה כשיש מישהו חיצוני שצריך באמת לקבוע בשום שכל, אז הוא אומר: מה טוב ליעקב. אז הוא אומר: אני אקח תאגיד שיש בו את כל הזה וכולי וכולי, ואקח את התאגיד. וזה בית משפט, ואז האפוטרופוס.

כשאתה מדבר על האיש הבודד, אתה מדבר על יעקב. ויעקב, אמרתי לך, שוב: יעקב לא נדבק ולא זהו בתאגיד או משהו. הוא רוצה אותך. אבל אתה היום בתאגיד ומחר אתה לא בתאגיד.

זאב פרידמן:

אבל היום זה קורה. היום אותו יעקב – אני יכול להביא דוגמה ששתי אחיות שנמצאות בתל אביב, בפאלאס, והן רוצות למנות היום, - - - היום כלי של אפוטרופוס. אני אומר: רק צריך לאפשר את זה.

שלא יתקבל כאן הרושם – זה אני אומר. אמרתי - - - שיש כאן עניין של תאגיד. שהתאגיד רוצה להתקיים - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, לא, לא, לא. חס ושלום.

זאב פרידמן:

התאגיד הוא אמצעי. הוא כלי. אפוטרופוס זה אמצעי. לאפשר רק את הדבר הזה. ברגע שהסיפור ייסגר – גמרנו. הרכבת יצאה. זה לא יקרה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הגברת סימונה שטיינמץ דיברה מאוד מכובד לגבי התאגידים גם, ואני מניח שזו עמדתה האישית גם, ביחס המאוד חיובי לגבי תאגידים.

זאב פרידמן:

את זה אני יודע.

סימונה שטיינמץ:

בעיקר המקצועי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז בשום פנים ואופן לא מתפרש פה ולא יתפרש שיש איזה משהו נגד.

היא צודקת בנקודה מסוימת. שהרי לא סוגרים את האופציה של התאגידים. רק אומרים: הפלוס של התאגיד הוא שבית המשפט, שרוצה את טובתו של האיש, הוא עושה את השיקול הרציונלי והוא אומר: לאורך 20 שנה, מה ניקח? את מויישה. אני לוקח תאגיד, שהתאגיד הזה יהיה קיים וכל הזמן יטפל ביעקב. אבל יעקב, שצריך לחשוב. יעקב רוצה אותך. הוא לא רוצה תאגיד. הוא רוצה אותך בתאגיד, כי אותך הוא מכיר, ואתה בעוד שנתיים לא תהיה שם. אז זה לא הרצון של יעקב.

זאב פרידמן:

ומה יקרה אם יעקב ירצה תאגיד?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא יודע.

זאב פרידמן:

נניח. נאפשר לאותו יעקב - - - הוא רוצה תאגיד. למה - - - את זה?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. אז אני אומר שוב: ברוב המקרים זה יצא שהוא רוצה מישהו. הוא לא רוצה זהו. ואם הוא רוצה תאגיד, יש לו את הנושא של אפוטרופוס.

זאב פרידמן:

אבל אנחנו לא רוצים לתת לו אפוטרופוס.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אבל אוקיי. לא נמצא את זה. הרי יש כאן תפיסות עולם שונות. רבותיי, יש כאן תפיסות עולם.

בואו שנבין: ביצירת החוק יש את המערכת, המערכת של המדינה: זה משרד המשפטים, משרד הרווחה והשירותים החברתיים, העובדים הסוציאליים, הייעוץ המשפטי וכולי. אנחנו עושים כאן משהו אחר. אנחנו מוכנים לפתוח, לשמוע באמת את כל הדעות, אבל זה לא. אני אומר: אבל צריכים לשים לזה איזשהו גבול במובן הזה, שבאמת הערות שנשמעות וסבירות, אנחנו רצים עם זה ובשמחה גם, מה שנקרא. ואני מניח שגם המערכת, נקרא לזה הממלכתית, גם כן. כמו שעורכת הדין מוריה בקשי כהן פתחה בתחילת נאומה בישיבה הקודמת, שלא כל החוכמה אצלם. ואם יש הערות נכונות, יתקבלו.

יש לפעמים שמגיעים למצב של חילוקי דעות. ואומרת המערכת: חשבנו על הנקודה הזאת הרבה. זה לא משהו שחידשו לנו. חשבנו. זו עמדתנו. ומוצגת עמדה אחרת. אז שוב אני אומר: שיקול דעת.

אז אם באמת הסבירות היא שהעמדה המוצגת אחרת היא מכרעת באופן, וזהו, ופה הייתה טעות – אנחנו גם נשנה אותה. אבל אם יש טענות לזה, אבל יש גם המון שכל בכיוון השני, אז איך אומרים? אנחנו זורמים עם זה.

כן.

מרים מהלה:

אני רוצה רק שתי נקודות קטנות למה שהגברת סימונה שטיינמץ אמרה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה השם?

מרים מהלה:

עורכת הדין מרים מהלה.

דובר פה על זה שהרשימה של האנשים שמופיעה פה בסעיף 32ג(4) נבנתה למערכת של יחסי תלות. שיש הנחה שנוצרה פה איזושהי מערכת של יחסי תלות, שהרצון הוא לא רצון אמיתי.

אז אני רוצה, קודם כל, לציין שמהניסיון שלנו, ממקרים רבים של עושק של זקנים, זה לא נגמר ברשימה הזאת. לפעמים הקשר עם הרופא או עם האחיות הוא פחות תלולי או פחות הדוק מאשר במקרה של - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מי חסר ברשימה? בואי, תגידי.

מרים מהלה:

לא, אני רוצה להגיד לכם שהרשימה היא בעייתית. היה לנו מקרה של תלמיד ומורה, היה לנו מקרה של פקיד בנק.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז מה את מציעה?

מרים מהלה:

אני מיד אומר.

לכן אני אומרת שזה בעייתי לעשות רק את הרשימה, ולפעמים זה לאו דווקא אלה שנותנים שירות בתשלום או שירות רשמי.

עכשיו, הנימוק השני שניתן פה זה שההנחה הייתה שאלה שייתמנו יהיו בני משפחה. אז בואו נשים בצד רגע את המקרה שבני המשפחה, גם במקרים, כמו שציננת, בתוך המשפחה יש לנו ניצול. אבל זה פתוח לכל הרשימה האחרת. מהמקרים שאנחנו ראינו לפנינו: לפעמים נותנים ייפוי כוח לשכן, ולפעמים לפקיד הבנק. היה לנו מקרה של נהג מונית. היה לנו מקרה של אינסטלטור. אז הבחירה פה היא פותחת סיכון גדול מדי, כשהבחירה של הדמות היא בנקודת זמן מסוימת, ההפעלה היא הרבה יותר מאוחרת ואין פיקוח.

לכן, אני חושבת שסעיף כזה רחב בלי פיקוח פותח פתח ניצול גדול מדי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. אז אמרנו - - - אז בפיקוח הבנתי את הסיבה למה המערכת חשבה שפיקוח הוא בעייתי. הבנתי אותה. קודם לא הבנתי בכלל, עכשיו הבנתי. אמרנו כשנגיע למקום נדון ולראות האם הצד הבעייתי גובר על הצד התועלת או לא.

מרים מהלה:

או לחלופין: להגביל את זה באמת לבני משפחה, ולא להשאיר את הרשימה פרוצה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הבנתי. אם נגביל לבני משפחה, אז עוד פעם. כאן הולכים לפי - אם אני מבין טוב - אני לא צריך להסביר לכם שפה רוצים את רצונו של האיש. אז אם האיש רוצה דווקא לא את בני המשפחה או מישהו אחר, אז לא רוצים להגביל אותו בנושא הזה. הוא רוצה את נהג המונית. בסדר. הוא רוצה אותו. אז מה?

מרים מהלה:

אבל אז צריך: או שיהיה פיקוח או להיכנס - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. אז עוד פעם חוזרים לנושא של הפיקוח. שאמרנו, שמענו את הצד למה צריך פיקוח, וכך חשבתי בהתחלה. שמעתי את עורכת הדין מוריה בקשי כהן, ואני הבנתי גם למה, יש סיבה למה לא. כשנגיע לזה עוד נחשוב. נעשה עוד חשיבה. אז לא שנחזור על הכול, ולא אכפת לי שנחזור. אם כל החוק היה מסתכם בעמוד הזה, אז הייתי שמח שנעשה על זה דיון. ואני גם יודע איך לדון. אנחנו ככה רגילים בלימוד, בישיבה, על כל מילה ועל כל אות. אבל אין לנו ברירה.

טל נשרי-אמיתי :

עורכת הדין טל נשרי ממשרד הבריאות.

העליתם קודם שאלה – אם צריך להוסיף שירות נפשי. אז חוק זכויות החולה כולל את הטיפול הפסיכולוגי ואת הטיפול הסיעודי בתוך הגדרת טיפול רפואי. ופסיכולוג הוא גם מטפל לפי הגדרת חוק זכויות החולה. אז ההגדרה של שירות רפואי אמורה לכלול - - -

קריאה :

אז צריך אולי להפנות להגדרות שם.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

רק רגע. בסדר. רבותיי, היא אמרה את ההערה. עכשיו, המשפטנים ידעו להפנות את זה להגדרה ההיא כדי שזה יכלול.

טל נשרי-אמיתי :

אגב, אם כבר - - - המושג שירות רפואי הוא באמת לא מושג מוכר. אם תהפכו את זה לטיפול רפואי אז זה באמת יכסה את - - -

קריאה :

מאה אחוז - - -

נועה ברודסקי לוי :

אז אנחנו נבחן : או שנפנה או שאנחנו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

בסדר. בסדר, נו. אמרנו : תשועה ברוב יועץ. אז זה בסדר.

טוב, הלאה.

מוריה בקשי כהן :

אני מציעה רק לדון בנושא של התלות שהועלה גם בהקשר של סעיף על עורך הדין – מה הוא צריך לבדוק ולאשר. וזה גם אחד הדברים שאולי אפשר - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

בייפוי כוח.

מוריה בקשי כהן :

כן. רק לפני - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

זאת אומרת, במקום בית משפט שיבדוק, שעורך הדין יבדוק.

מוריה בקשי כהן :

יש לנו - - -

נועה ברודסקי לוי:

יש. אנחנו עוד מעט נגיע לזה. - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן. אני לא ראיתי את עורך הדין עוד פה, בעניין.

מוריה בקשי כהן:

אז אנחנו, כשנגיע, אפשר גם את זה - - -

נועה ברודסקי לוי:

אנחנו עוד מעט נגיע.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז כשנגיע אליו. בסדר.

נועה ברודסקי לוי:

32ג(5): "הוא אינו מספק לממנה מגורים תמורת תשלום, במישרין או בעקיפין".

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זאת אומרת, זה בעל הדירה שמשכיר לו, ושהוא משכיר לו. זאת אומרת שכאן יש גם כן איזושהי תלות בדרך כלל שנוצרת.

דרך אגב, כשאתם כתבתם את זה, היה לכם מול עיניכם ניסיון של הרבה שנים שראיתם שתלות כזאת כן יכולה להביא לדברים כאלו?

מוריה בקשי כהן:

אל"ף, אני חייבת להגיד שזה ניסוחים שגם נמצאים בחוקים מהעולם שאספנו, ולא תמיד רק אצלנו החוכמה. ב"ת, אנחנו כן מכירים את המציאות הזאת.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן? העובדים הסוציאליים – גם אתם?

קריאה:

במיוחד - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מכירים את זה גם. שהרי יש אינסוף אפשרויות. אני אומר: אלה באמת מקרים שגם ההיגיון אומר שיכול להיות, אבל אתם אומרים שגם במציאות אתם רואים שזה יכול להיות.

רבי צוק:

אז אם אפשר, בקשת ההעברה: כשהממנה והממונה גרים באותו משק בית. למשל: הבן שלי גר אצלי ואנחנו מנהלים משק בית משותף, והקצבה שלו עוברת, והוא אחד מבני הבית – שזה לא ייחשב כמי שהמשפחה עם מי שנותן מגורים תמורת תשלום.

קריאה:

כן. צריך - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רק שליחה. אם ככה, אני שואל אותם לפני כן: בסעיף 32ג(4) שדיברנו: אינו נותן שירות רפואי וכולי. אם הבן, נניח, הוא רופא או עובד סוציאלי וכולי - - -

נועה ברודסקי לוי:

לא, אבל - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רק שנייה. בסדר, אז אני שואל.

ובאופן טבעי הוא הרי מטפל, נניח, באימא או באבא. הוא לא פסול לפי זה.

מוריה בקשי כהן:

כתוב: " - - - תמורת תשלום - - -".

קריאה:

הוא לא נותן תמורה - - -

קריאה:

כן, אבל אם הוא משתתף באחזקת הבית, זה כאילו תמורת תשלום. עלול להתפרש.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

חבריה, בואו שנבין: " - - - תמורת תשלום - - -" הרבה פעמים זה ביזנס. מה הכוונה? נניח, נוח לאימא לשלם לו, ואז מרוויחים מס הכנסה, כל מיני דברים אחרים. הרבה מאוד דברים אחרים, שהם לא בהכרח שאתה לוקח אותו כמו אדם חיצוני. יש כאן הרבה חשבונות כלכליים לפעמים שכן עושים את זה. השאלה אם בן משפחה נפסל על ידי סעיף 32ג(4)?

קריאה:

לא. זאת לא הייתה הכוונה.

קריאה:

- - - בנוסחים הקודמים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה?

מוריה בקשי כהן:

אין לי בעיה, אם אתם חושבים.

עורכת הדין נועה ברודסקי לוי, מה את חושבת?

קריאה:

להבהיר את זה שזה לא באמת - - -

נועה ברודסקי לוי:

אני חושבת שכשמדברים על שירות וזה תמורת תשלום – זה מאוד ברור שזאת לא הכוונה - - -. לא חשבנו על הכיוונים של אנשים שבכל זאת - - -

מוריה בקשי כהן:

לא, בסעיף 32ג(5). בסעיף 32ג(4) בכלל.

קריאה:

אבל גם בסעיף 32ג(4) - - - ועלולים - - -

מוריה בקשי כהן:

כן, זה - - -

קריאה:

גם אני לא חשבתי - - -

נועה ברודסקי לוי:

אני לא חושבת שזה נחשב תמורת תשלום. אפשר לחשוב על זה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני אומר: גם אם האימא נותנת לבן, ודרך אגב, הרבה פעמים הבן לא רוצה לקחת מהאימא, והאימא עושה בחוכמה. אומרת לו: עזוב. אתה הרי משקיעה בי זמן. קח אותי כקליינטית רגילה. כשאתה מקבל כסף, קח גם ממני כסף. זה הרבה פעמים קורה. יש בנים כאלה שלא רוצים. אבל הוא משקיע זמן. או לפעמים יש חשבונות כלכליים של מס הכנסה ולשחרר רכוש, מה שנקרא. לא יודע. יש הרבה פעמים חשבונות, אבל ודאי שזה לא הקשר של אדם זר שבא ומקבל כסף ומשפיע על בן משפחה.

מוריה בקשי כהן:

החיסרון היחיד בעיניי לכתוב למעט קרוב או בן משפחה זה שאנחנו מגדירים מה זה בן משפחה. יש לי הגדרה של קרוב, ומחר יהיה לי בן דוד. אז על בן דוד זה כן יהיה? לא יודעת אם אני לא מרעה פה. זו התלבטות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

פסולי עדות שלישי בראשון חוץ מהגזע המרכזי שהוא פסול, לפי חלק מהדעות עד הסוף ולפי חלק רק עד - - -

מוריה בקשי כהן:

כי יש לנו הגדרה של קרוב לעניינים אחרים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן, ודאי. יש גם בהלכה.

תמר סלע:

גם בסעיף 32ב מיעטנו אותו.

מוריה בקשי כהן:

ולא - - - אבל שם עמדנו על זה. שם התכוונו.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

פסולי חיתון. פסולי חיתון, מה שנקרא.

נועה ברודסקי לוי:

אולי נחשוב על זה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. אוקיי. תחשבו על זה.

ריבי צוק:

רגע, אבל מה עם סעיף 32ג(5)?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז אותו דבר.

ריבי צוק:

לא, לא. זה מקרה מאוד טיפוסי. כשאנחנו מדברים על אנשים, למשל, שיש להם לקויות נפשיות. הם בגירים. הם ממשיכים לחיות עם המשפחות. יש משק בית משותף. הקצבה נכנסת. הוא נחשב אולי כמי

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני אומר: זה אותו דבר.

מוריה בקשי כהן:

אנחנו מסכימים לגבי התוצאה. השאלה היא רק אם כדאי - - -

נועה ברודסקי לוי:

טוב, נחשוב. אנחנו נחשוב.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה אותו דבר. לגבי סעיפים 32ג(4) ו-5) זה אותו דבר - - -

ריבי צוק:

כן. רק בסעיף 32ג(5) יש סיטואציה - - -

מוריה בקשי כהן:

לא, בסעיף 32ג(5) - - -

נועה ברודסקי לוי:

בסעיף 32ג(5) זה יותר חזק.

מוריה בקשי כהן:

בסעיף 32ג(4) לא הייתי נוגעת.

נועה ברודסקי לוי:

טוב, אנחנו נחשוב על איך להבהיר את זה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. הלאה.

נועה ברודסקי לוי:

32ג(6): "הוא אינו עורך הדין או בעל המקצוע שבפניו נערך ייפוי הכוח המתמשך, לפי סעיף 32 י.

(ב) לא יהיה אדם מיופה כוח לפי פרק זה, של יותר משלושה אנשים, אלא אם הוא קרובו של אותו אדם".

קריאה:

והממנה צריך לכתוב.

נועה ברודסקי לוי:

נכון. טוב, נבחן. בסדר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

"לא יהיה אדם מיופה כוח - - -".

מוריה בקשי כהן:

זה חלק מאותה התפיסה שדיברנו קודם. אנחנו לא רוצים - - - בתאגידים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן. כלומר שהוא יהיה תאגיד עצמאי. פרטי, מה שנקרא.

קריאה:

זה לא כתוב במפורש שזה חוסם תאגיד.

קריאה:

זה כן.

קריאה:

לא.

קריאה:

יחיד.

איילת ששון:

אדם לא יכול להיות - - -

נועה ברודסקי לוי:

לא. תאגיד של שלושה לא יכול.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הוא לא יכול יותר משלושה אנשים.

איילת ששון:

- - - שלושה אנשים שאינם קרובי משפחתו.

קריאה:

- - - יחיד.

קריאה:

לא, לא, יחיד זה לא תאגיד.

קריאה:

יחיד, יחיד - - -

קריאות:

- - -

יונית אפרתי:

אבל יכול להיות איזשהו תאגיד שכל מתמנה. תאגיד שבמתמנה הוא מקבל עד שלושה אנשים וכולי וכולי, ואז הוא מעסיק - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן.

פיליפ מרכוס:

רק ייתכן מצב טכני, שאדם שהוא כבר התמנה, אפוטרופוס על שני אנשים, ואז קרוב משפחה רוצה למנות אותו למיופה כוח - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז זה לא פוסל. כתוב. כתוב שלא. אם הוא קרובו, זה לא נכנס לתמונה.

קריאות:

- - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

קרובו לא נכנס לתמונה.

פיליפ מרכוס :

בסדר. אדם חיצוני שאיננו קרוב רוצה למנות אותו למיופה כוח. אז הוא יהיה אפוטרופוס על שניים ומיופה כוח על שלישי. - - - אם יש לחייב אותו לדווח על כך?

היו"ר ניסן סלומינסקי :

אני שואל אם זה סותר? רק שנייה. עורכת הדין מוריה בקשי כהן, זה סותר? הוא לא יכול להיות מיופה כוח. נניח שהוא מיופה כוח לשניים והוא אפוטרופוס לעוד שניים. זה יכול להיות?

קריאה :

כן. יכול להיות. כן.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

מה התפיסה שלכם? זה אפשרי?

רינת וייגלר :

הסעיף הזה לא מונע את האפשרות - - -

תמר סלע :

מאפשר.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

התפיסה שלכם הכללית – שזה אפשרי? בואו נתחיל, קודם כל, מהתפיסה, ואחר כך נראה איך הסעיפים מסתדרים?

רינת וייגלר :

אני אגיד לאדוני: מה שהמחשבה הייתה, שחתימה על ייפוי כוח מתמשך – אנחנו לא יודעים מתי היא תיכנס לתוקף.

עכשיו, אדם יכול להיות מיופה כוח של שלושה אנשים, שאחד מהם, ייפוי הכוח ייכנס לתוקף בעוד 10 שנים, אחד בעוד 50 שנה ואחד בכלל לא ייכנס לתוקף כי לא יתקיימו התנאים המקדימים. לעומת זאת, אפוטרופוסות נכנסות לתוקף ברגע המינוי. ולכן, כשאנחנו מדברים על אפוטרופוס שמתמנה, זה כן נלקח בחשבון, השאלה. במסגרת תסקירי פקידי הסעד שמוגשים לבית המשפט, נלקחת בחשבון השאלה: האם הוא משמש כאפוטרופוס לעוד אנשים, עכשיו, בזמן אמת, והאם במסגרת הזמן הנתון והסביר הוא יוכל לשמש כאפוטרופוס לעוד אנשים.

אפוטרופוס מקצועי אנחנו מגבילים עד 10 אנשים - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

זה שרציתי להבין. כלומר, מה שאמרת אני מבין. שאלתי רק: ייפוי כוח אתם מגבילים עד שלושה ועד לא בכלל. או עד בכלל. יותר. עד בכלל.

רינת וייגלר :

לא. אם מדובר בקרובי משפחה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

לא. עזבי קרובי משפחה כרגע.

קריאה:

עד שלושה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

עד שלושה כולל, ועד בכלל.

רינת וייגלר:

נכון.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אפוטרופוס מוגבל עד עשרה אנשים, נכון?

קריאה:

נכון.

קריאה:

נכון.

קריאה:

בפועל.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בפועל, נניח.

קריאה:

זה בחקיקה, זה בפרקטיקה.

קריאה:

קריאה:

לא - - - בתאגיד.

קריאה:

למה? מה?

קריאה:

אלא אם כן מדובר בקרובי משפחה.

קריאה:

זה תאגיד של אלף - - -

קריאה:

למה? תאגיד - - -

קריאה:

לא. תאגיד - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, לא. רגע, רגע. לא. אני מדבר על האדם הבודד כרגע.

עכשיו אני שאלתי רק מה קורה אם הוא גם זה? נניח, הוא אפוטרופוס. יש לו ייפוי כוח לשניים, והוא אפוטרופוס לשלושה. זה סותר או שאחד לא קשור בשני?

קריאה:

לא, זו לא סוגיה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כל אחד זורם בעצמו?

רינת וייגלר:

בניגוד למה שעורכת הדין מוריה בקשי כהן אמרה קודם, זו לא שאלה שהעלינו על הפרק ודיברנו עליה, אבל אני כן חושבת שאחד מהשניים: אם הוא כרגע משמש כאפוטרופוס במועד החתימה על ייפוי הכוח, אז ישקול את זה הממנה ויחליט האם הוא חושב שזה דבר שצריך להפריע או לא צריך להפריע. אנחנו יכולים לקחת כדוגמה משפחה שיש בה, למשל, ילדים עם פיגור שכלי, שההורים משמשים כאפוטרופוסים, והבעל יכול להחליט, למרות שאשתו כבר אפוטרופוסית על שניים-שלושה ילדים, האם הוא מעוניין לחתום, למנות אותה כמיופת כוחו. וזה שיקול הדעת שלו, וזה בסדר.

לגבי - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, אני שואל - החוק. מה המחשבה שלכם בחוק?

מוריה בקשי כהן:

- - - הרציונל שלנו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

שלושה ייפוי כוח, אתם אומרים, זה המקסימום. מעבר לזה הוא לא יכול. אני שואל: שלושה ייפוי כוח פלוס.

עכשיו, נניח הוא אפוטרופוס לשניים, והוא מיופה כוח - - -. הוא יכול להיות גם מיופה כוח לשלישי או לא? כלומר, יש קשר בין הדברים האלו או שכל אחד זורם בנפרד?

מוריה בקשי כהן:

המספר שלושה אנשים הוא לא מספר של חפיפה, אז אפשר לעשות את זה. המספר שלוש הוא לא מספר קדוש. אנחנו רצינו שלא יהיו פה מין מיופי כוח מקצועיים כאלה. לכן, אם יש - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

האפוטרופוס נכנס לתוך התמונה?

מוריה בקשי כהן:

אני אומרת - - - אם מישהו מונה כאפוטרופוס בבית המשפט – בכל זאת, בהקשר הזה גם נפקח עליו. ועוד שלושה אנשים בחרו בו. אפשר ככה ואפשר ככה. אני לא חושבת שזה קדוש.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זאת אומרת, מבחינת החוק זה לא סותר.

קריאה:

בעיניי, אפשר לחיות עם זה.

סימונה שטיינמץ:

אנחנו לא רואים בזה סתירה.

מוריה בקשי כהן:

לפי מה שכתוב זה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מבחינת התפיסה שלכם זה לא סותר, וזה גם מה שמופיע פה.

מוריה בקשי כהן:

לפי זה טיפה יותר. זה לא - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. מאה אחוז. רציתי רק לדעת.

קריאה:

לא ראינו בזה סתירה, כי גם אין חפיפה בין לוחות הזמנים.

ישראל הבר:

הערה קצרה: חסרה פה הגדרת "קרוב".

נועה ברודסקי לוי:

יש. יש בחוק עצמו.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

יש.

מוריה בקשי כהן:

בהגדרות של חוק הכשרות, בסוף - - -

קריאה:

זה קיים.

רינת וייגלר:

כרגע בחוק, בן זוג לא מופיע כקרוב משפחה.

נועה ברודסקי לוי:

אבל את זה אנחנו מתקנים עכשיו. כן.

רינת וייגלר:

--- מתקנים, אבל ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בן זוג – מה הכוונה? הגדרה של בן זוג. מה זה בן זוג? ההגדרה של בן זוג לא ברורה.

רינת וייגלר:

המחוקק בשנת 1962 לא חשב שבן זוג הוא קרוב משפחה. יש סעיפים ספציפיים שמאפשרים לבן זוג ולקרוב משפחה ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני הבנתי. אבל כשתגיעי לבן זוג את לא תדעי להגדיר מה זה הגדרה של בן זוג. זו הבעיה.

מוריה בקשי כהן:

לא, לא נסתבך עם השאלה. נשאר אותה. אם זה, מחר יהיו בני זוג בני אותו מין או לא בני אותו מין.

קריאה:

ידועים בציבור, מה זה.

מוריה בקשי כהן:

נתחמק.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי. טוב. בסדר.

מיטל סגל-רייך:

אפשר הערה לגבי סעיף 32ג(4)? מילה אחת קצרה, אם אפשר?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נו.

מיטל סגל-רייך:

המילה היא בשם אותם אנשים עריריים, שאנחנו מניחים איזושהי הנחה אפריורית שברגע שיש להם מטפל שדואג להם במשך 20 שנה, אולי, אז הוא, קרוב למדי, מנצל אותם, והיחסים ביניהם הם יחסים של תלות. והסעיף הזה מונע בעצם מבן אדם שהוא זקן וערירי, שנשען על אדם אחר שסועד אותו במשך המון-המון שנים, לייפות את כוחו. וההנחה הזאת היא הנחה שהיא מאוד בעייתית.

אני מכירה את הפרקטיקה. אני עובדת משרד המשפטים. מטפלת במאות מקרים של אפוטרופוסות מידי שנה. זאת הפרקטיקה שלי במשרד – באגף לסיוע משפטי. ובכל זאת, חשוב לתת את הדעת שאנחנו יודעים על מקרים של ניצול, אבל אנחנו לא יכולים לשכוח אוכלוסייה מאוד-מאוד משמעותית שמגיעה תמיד למצבים. זאת האוכלוסייה שמגיעה למצבים של אפוטרופוסות או איזשהו מינוי לגביה, ואנחנו כאן בעצם מונעים מאנשים להישען. אנחנו בעצם מגלגלים אותם באופן קבוע למישהו שהוא זר, כי אין להם קרוב משפחה.

קריאה:

למה? למה?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, לא, לא. מה פירוש? אם נניח אותו אחד, קשיש, רוצה את המטפלת שלו, והוא עוד לא הספיק להתחתן איתה, נניח, והוא רוצה. אז אנחנו אומרים שבגלל התלות הוא לא יכול למנות אותה. לא יכול לתת לה יפוי כוח. למה? כי אנחנו חושבים שהשפעתה יכולה.

מה שהוא כן יכול לעשות, הוא יכול להגיד: אני רוצה אותה כאפוטרופוס - - -

מיטל סגל-רינד:

אבל יש הבדל - - - מאוד - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ברגע שהוא רוצה; וכבר שמענו מפה שברגע שאדם בא ומבקש על אדם ספציפי, שהוא יהיה האפוטרופוס שלו, אז בודקים. אם אין שום סיבה אחרת, אז ימנו אותו כאפוטרופוס. רק מה – יהיה מישהו שיבדוק האם כאן נוצרת תלות והאם כאן זה משהו לא טוב ופגום. אז ההיפך. זה מה שאנחנו רוצים שיקרה.

מיטל סגל-רינד:

לא, יש הבדל מאוד משמעותי: האפוטרופוס זה מנגנון אחר לגמרי. אנחנו מדברים על שני עולמות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני יודע. אבל איך תמני? איך תכתבי? בתנאי שלא נוצרה בהם תלות? איך תכתבי? איך תדעי להוציא את המקרים הלא טובים ולהשאיר את המקרים הטובים?

מיטל סגל-רינד:

אנחנו יוצרים כאן מניעה שהיא מזיקה במציאות, והיא - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני הבנתי. בואי, תגידי לי אבל את הכיוון ההפוך. איך את יכולה למנוע את המצב ההפוך של ניצול?

מיטל סגל-רינד:

קודם כל, אנחנו צריכים לצאת מתוך הנחה שאנחנו צריכים לבדוק האם אנחנו. באופן קבוע, אדם שמטופל בצורה ממושכת, לאורך זמן – יכול להיות שאנחנו יכולים להתנות את זה בתסקיר. יכול להיות שאנחנו יכולים להתנות את זה באיזשהו מנגנון אחר שבדק את זה. לעבור דרך הרווחה. אפשר לבדוק. אבל אי אפשר להניח: בן אדם שמטופל ארבעה חודשים ובן אדם שיש לו מטפלת במשך 20 שנה – להניח את אותו הכלל? אנחנו עושים כאן עוול בעצם לקבוצה מאוד - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

איפה היכולת ליצור השפעה וקשר יותר גדולה? ב-20 שנה?

מיטל סגל-רייך:

אז לא בטוח.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נכון.

מיטל סגל-רייך:

זה יכול להיות כך או כך.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני מסכים.

מיטל סגל-רייך:

זה בדיוק - - -

מוריה בקשי כהן:

- - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אמרנו: אין כאן דבר מוחלט. אבל מתוך הספק באים ואומרים: מאחר ויש אופציות נוספות, אז מתוך הספק לא רוצים לשלול.

אוקיי. בסדר. טוב. הלאה.

נועה ברודסקי לוי:

מיופי כוח במשותף – 32ד. "מינה אדם לפי סימן זה שני מיופי כוח או יותר שיפעלו במשותף, יחולו על מיופי הכוח הוראות סעיף 46(1) עד (4), בשינויים המחויבים, אם לא קבע הממנה בייפוי הכוח אחרת; התפנה מקומו של אחד ממיופי הכוח או שחדל לפעול, זמנית או לצמיתות, ימשיכו מיופי הכוח האחרים לפעול בהתאם לייפוי הכוח ולהוראות לפי פרק זה, כל עוד לא קבע הממנה בייפוי הכוח אחרת".

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כלומר, זה ייפוי כוח בלי חלוקה לתחומים.

נועה ברודסקי לוי:

לא. מדובר פה על שני דברים: גם יכול להיות - - -

קריאה:

לא, זה משותף.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

במשותף, אמרתי. בלי חלוקה לתחומים. וזה שונה ממה שהיה כשהוא ממנה אחד לזה ואחד לזה.

נועה ברודסקי לוי:

הוא יכול למנות גם כמה ביחד - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן, יכול ביחד.

טוב, אז זה לא פשוט. זה "קידרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא". למנות שניים.

רק פשוט, בתרגום של המשפט שאמרתי זה שקדרה של שותפים, אף פעם היא לא חמה ולא קרה, כי כל אחד סומך על השני. הוא לא מחמם את זה כי הוא אומר: השני בטח יעשה את זה. ואותו דבר.

קריאה:

ואפרופו מה שאמרנו לגבי - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן. אז לכן צריכים מאוד להיזהר בשניים, אלא אם כן זה בעל ואישה. נניח, הוא ממנה בעל ואישה. אני מניח שזה אפשרי כמופה כוח שלו. אז אולי.

אפרים רוזנר:

זה בדיוק הפתח ליפול בין הכיסאות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. אבל זה הרצון של האיש, וכאן נותנים.

אוקיי. בסדר. הלאה.

נועה ברודסקי לוי:

הסעיף - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הלאה, הלאה, הלאה. לא, לא, לא, תמשיכי הלאה, נגיע למה שנגיע.

נועה ברודסקי לוי:

זו הפנייה לחוק הקיים.

תמר הקר:

זה בחוק הקיים. הפנייה לסעיפים לחוק הקיים. סעיף בחוק הקיים שאומר מה קורה כשיש אפוטרופוסים משותפים. זה אותם הכללים, בעצם.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מישהו יכול להגיד בגדול מה קורה?

רינת וייגלר:

בגדול הם צריכים לפעול תוך כדי שיתוף פעולה. ואם יש מחלוקות ביניהם, אז צריכים לפנות לבית המשפט. זו בעצם האמירה.

נועה ברודסקי לוי:

טוב, אני רק מקריאה את פסקאות 1-4 בסעיף 46.

(1) "אפוטרופוסים חייבים לפעול תוך הסכמה - - - - פה אנחנו - - - למיופי כוח כמובן. - - - בעניין שדעותיהם חלוקות, יפעלו כפי שיחליט בית המשפט".

(2) "פעולה של אחד או של אחדים מן האפוטרופוסים טעונה הסכמת האחרים - - -"

היו"ר ניסן סלומינסקי:

תגידי בגדול מה זה.

נועה ברודסקי לוי:

אז זה מה שדיברנו קודם: שהם צריכים לפעול במשותף. אם הם נתקלים בבעיה ואין הסכמה, הם צריכים לפנות לבית המשפט.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. זה מה שאמרנו גם קודם. מאה אחוז.

קריאה:

נועה ברודסקי לוי:

ובתשובה לגבי מה שאמרת, שהם אחראים בעיקרון, כל אחד ביחד ולחוד. ושאלם יש משהו שלא סובל דיחוי, כן יכול לפעול אפוטרופוס אחד בעניין.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הלאה.

מוריה בקשי כהן:

אולי נכון פה להכניס משהו גם על סיטואציה שיש לי מיופה כוח ואפוטרופוס, שיעבדו במשותף.

נועה ברודסקי לוי:

אז אפשר להעיר, שנגיד את אותו הדבר גם אם יש מיופה כוח אחד. כי יש אחד - - -

קריאה:

--- את הסעיפים.

מוריה בקשי כהן:

כן. על - - -

קריאה:

כן - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה יכול להיות?

נועה ברודסקי לוי:

כן, כן. זה יכול להיות.

קריאה:

כן.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

--- שכל אחד בנושא אחר.

קריאה:

כן.

נועה ברודסקי לוי:

נכון.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, זה משהו אחר.

קריאה:

נכון. זה לא במשותף. לא.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

תמיד דיברתי על משותף. לכן ---

מוריה בקשי כהן:

זה לא יקרה, ויש לנו סעיף על זה.

נועה ברודסקי לוי:

אבל יש לנו את הסעיף שקבע שבית המשפט כן יכול למנות, אבל בנוסף.

מוריה בקשי כהן:

יש לנו סעיף על זה ---

נועה ברודסקי לוי:

מיופה כוח מחליף – 32ה: "הממנה רשאי לקבוע בייפוי הכוח מיופה כוח מחליף (בסעיף זה – מחליף) אשר יבוא במקומו של מיופה הכוח אם מינויו יפקע; פקע מינויו של מיופה הכוח, יהיה המחליף מיופה הכוח".

סימן ג': סמכויות מיופה כוח

סמכויות מיופה כוח – 132(א): "מיופה כוח יהיה מוסמך לקבל בשם הממנה כל החלטה בקשר לעניינים שבייפוי הכוח היה מוסמך הממנה לקבל, וכן לבצע בשם הממנה כל פעולה בקשר לאותם עניינים שאותה היה הממנה רשאי לבצע, למעט פעולה שלפי מהותה או לפי חיקוק יש לבצעה באופן אישי, והכול בכפוף להוראות שקבע הממנה בייפוי הכוח ולהוראות בית המשפט, כאמור בסעיף 32כא".

(ב) "בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), מיופה כוח לא יהיה מוסמך לבצע בשם הממנה פעולות כמפורט להלן:

(1) המרת דת.

(2) מתן החלטות או ביצוע פעולות שהיה מוסמך הממנה לעשות בשמו של אדם אחר או מתוקף היותו הורה או אפוטרופוס".

(3) מתן הסכמה למסירת ילד לאימוץ.

(4) השתתפות בבחירות.

(5) כל פעולה או הבעת רצון שמטופל, מיופה כוחו או אפוטרופסו רשאים או מוסמכים לבצע או להביע, לפי חוק החולה הנוטה למות, התשס"ו-2005 (בפרק זה – חוק החולה הנוטה למות).

(6) עריכת צוואה, קביעת מוטבים לגבי סכומים שיש לשלם עקב מותו של אדם לפי סעיף 147 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965".

(ג) "על אף הוראות סעיף קטן (א), מיופה כוח לא יהיה מוסמך לבצע בשם הממנה פעולה מהפעולות המנויות להלן, אלא אם כן הוסמך לכך במפורש בייפוי הכוח:

(1) מתן מתנה או תרומה, למעט מתנה או תרומה הניתנות לפי הנהוג בנסיבות העניין, ובכל מקרה בסכום שאינו עולה על מאה אלף שקלים חדשים".

פיליפ מרכוס:

יש לי כאן הערה בעניין הזה. העניין של קביעת סכום מסוים – 100 אלף שקל – לא משקף את המציאות. יכול להיות שמתנה של 100 אלף שקל למי שיש לו רק 101 אלף שקל, זה דבר שבוודאי שלא ייעשה. אדם שיש לו 101 מיליון שקל, אז 100 אלף שקל זה בסדר. כך שקביעת סכום ערטילאי זה פשוט מנותק מהמציאות.

לכן, הייתי מציע שאולי הניסוח הנכון הוא: 10% מהרכוש בכל שנה או אחוז מסוים של הכנסתו השנתית.

מוריה בקשי כהן:

העניין שאין לנו פה פרטה או משהו שאנחנו יודעים מה הרכוש הכולל של האדם.

פיליפ מרכוס:

בדיוק. זו האחריות של מיופה הכוח.

הנקודה הייתה כך: לקבוע סכום של 100 אלף שקל, זה פשוט מנותק מהמציאות של האדם המסוים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רגע. קודם כל, לעצם נתינת המתנה. זו סמכות שהוא יכול לתת?

תמר הקר:

זה מה שיוצא, עד 100 אלף שקל.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני מנסה להבין.

מוריה בקשי כהן:

כן.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז אם יש תרומות, נניח, שהאדם שמינה את ייפוי הכוח נתן כל חייו: נניח, למוסד הזה, למוסד הזה, למוסד הזה ולמוסד הזה, ועכשיו הוא כבר לא מסוגל. אז סביר שהמיופה ימשיך את אותם הדברים, כי זה מה שהוא עשה גם ככה. אבל נניח שעכשיו, פתאום, הוא החליט לתת לעורכת הדין מוריה בקשי כהן איזו תרומה. הוא יכול להחליט שתם ככה מעצמו?

פיליפ מרכוס:

יש הוראה מקבילה בחוק הקיים, בעניין מה שאפוטרופוס מוסמך לעשות. זה צריך להיות – אם זכור לי נכון – מה שסביר בנסיבות העניין או מה שהיה נהוג אצל אותו נותן. זה בסדר.

קריאות:

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן. אז מה שהיה נהוג --, אבל פה אין. פה לא ---

פיליפ מרכוס:

זה בסדר.

קריאה:

--- זה אותו לקוח. לפי הנהוג בנסיבות העניין.

נועה ברודסקי לוי:

--- קודם כל, אנחנו כן מתנים את זה ברצונו של האדם. כי ברישא של סעיף ---

מוריה בקשי כהן:

יכול להיות שהתרומות ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא.

מוריה בקשי כהן:

אולי תרומות ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

עוד פעם: קיבל ייפוי כוח לתת לכל מי שהוא רוצה, אז תוך עשר דקות הוא יכול לחלק את כל הרכוש.

נועה ברודסקי לוי:

--- הסמכה מפורשת. לא, הוא צריך הסמכה מפורשת בייפוי הכוח, וגם אנחנו מגבילים את זה. זה שזה הנהוג בנסיבות העניין. וה-100 אלף שקל זה למקרים ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה זה "הנהוג בנסיבות העניין"?

נועה ברודסקי לוי:

אני מניחה - - -

קריאה:

- - -

נועה ברודסקי לוי:

כן - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כשאתם מביאים לי את האפוטרופוס, אז זו לא ראייה. כי אפוטרופוס יודע שבדקים אותו, והוא יודע שבית המשפט הרי יבדוק אותו, וישאל אותו: אדוני, למה אתה נותן?

עכשיו, ייפוי הכוח – בעיקרון, לא בודקים אותו. אז הוא יתחיל לחלק כאן מתנות לכל החבריה ויגמור את כל הרכוש.

פיליפ מרכוס:

אדרבה ואדרבה. הוא זקוק להנחיות ברורות מתוך החוק, מה הוא מוסמך לתת.

קריאה:

- - - בנסיבות העניין.

תמר הקר:

מה זה "נסיבות העניין"? מה זה? איזה עניין? זה לא נסיבות - - -

קריאה:

נסיבות העניין - - -

תמר הקר:

איזה עניין? הנסיבות האישיות של אותו בן האדם.

קריאה:

נישואין, בר מצווה וכולי. המתנות הנהוגות.

תמר הקר:

חוץ מזה, גם כתוב 100 אלף שקל, לא כתוב באיזו תקופת זמן. - - - מה אם הוא יכול 100 אלף שקל? מה.

פיליפ מרכוס:

כן. זהו. זו הנקודה הבאה שרציתי לומר: 100 אלף שקל בשבוע או 100 אלף שקל בשנה? באחד מניירות העמדה צוטט פסק דין של השופט יוסף שפירא בבית המשפט המחוזי בירושלים, בו הוא ביטל צו אפוטרופוסות במקרה מסוים. אני הייתי השופט שנתן את צו האפוטרופוסות, והמשכתי לדון באותה

המשפחה. מדובר באישה שנוצלה על ידי בני משפחתה, והעמדת אפוטרופוס היה מונע את העניין הזה. אבל כאן מדובר באישה שהיו לה 70 אלף שקל. זה כל רכושה. ושתי דירות שאי אפשר היה לנצל אותן. בסופו של דבר, היא נתנה מתנות לילדים שלה, שכמעט מגיעים לסכום הרכוש שלה. והייתה נידונה לחיות רק על ההכנסה שלה לכל ימי חייה, ללא רזרבה.

עכשיו, כאן אני אומר שקביעת סכום זה לא נכון. צריך להיות אחוז מסוים – או של ההכנסה השנתית או של הרכוש הכולל. צריך לקבוע, כפי שנאמר כאן, תקופה בה ניתן לתת את אותן המתנות. ודווקא משום שכבוד היושב ראש אמר, משום שהאדם הזה אינו תחת פיקוח, אלא אם כן ייאמר אחרת, כמו האפוטרופוס, הוא צריך להיות עם הנחיות מאוד-מאוד ברורות בחוק, מה מותר ומה אסור לעשות בנסיבות העניין.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז אני הייתי מפריד. אוקיי. מפריד בין תרומות קבועות שאדם נתן, ברוב ימיו, מה שנקרא, והוא אישר גם לייפוי הכוח להמשיך אותם. זה בסדר. דברים חדשים, שמיופה הכוח, למרות שיש לו הסכמה בייפוי הכוח שהוא יכול לתת גם תרומות, אבל דברים חדשים, זה דבר מאוד בעייתי. וגם סכום. אני יודע שברשויות המקומיות, נניח, אם אתה לא יכול להוציא או מעל סכום מסוים, אז כל חצי יום אתה מוציא 5,000 שקל, 5,000 שקל, וככה אתה עובר את ה-100 אלף שקל בקל, מה שנקרא. אז גם את זה ניסו לחתום. או מתחיל לתת מתנות. ומה עוד שהרי אותו אחד שעכשיו הוא כבר מוגבל, הוא כבר לא יכול לשלוט. הוא נמצא אולי במוסד, אולי לא, וזה הכסף שאמור להחזיק אותו. ייתנו מתנות, ויכול להיות שבעוד חמש שנים לא יהיה מי שיממן את החיים שלו.

כלומר, כל נושא הכסף הוא מאוד רגיש. ולהערכתי, גם אם בסוף נגיע למסקנה שלא להכניס פיקוח על מיופה הכוח, להערכתי בנושאים הכספיים מוכרח להיות איזה משהו. זאת אומרת, אי אפשר לתת יד חופשית. אני אומר: פרט לתרומות הקבועות שהאיש נתן גם כשהוא חי, זה משהו אחר. אני אומר: מוכרחים לתת איזשהו פיקוח או משהו. כי אחרת, אני מאוד מפחד.

פיליפ מרכוס:

אם מותר לי, גם המתנות או התרומות שהאדם היה במשך כל שנותיו לתת, יכול להיות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה ודאי שצריכים - - -

קריאה:

פיליפ מרכוס:

קריאה:

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אמרת: זה ודאי שצריכים. ודאי שצריכים לבדוק. כי יכול להיות שבגין התרומות האלה, אז ישיבת מיר תמשיך להתקיים, אבל הוא, אותו אחד, לא יוכל כבר להיות בזה. יצטרכו להוציא אותו. אז זה ודאי שיצטרך גם מיופה הכוח לעשות את כל הקלקולציה ואת החשבון.

לכן אני אומר שבנושא הזה, אם נחליט שיש גם איזו רמת פיקוח מסוימת על מיופה הכוח, אז יכול להיות שזה נותן תשובה. אם לא נחליט – בזה, בכסף, מתנות, אני חושב שחייב כן יהיה להיות.

מוריה בקשי כהן:

אז אני אחדד: נניח שאנחנו בעולם בלי פיקוח, בסדר? יש פה שני דברים. אחד. גם באפוטרופוס רגיל יש לי הוראה שאי אפשר לתת מתנות ותרומות, וצריך אישור בית המשפט, אלא אם כן מתנות הנהוגות בנסיבות העניין.

אנחנו עשינו פה שני דברים, והם שונים: באנו, וקודם כל השוינו את זה לעולם האפוטרופוסות, ואז באנו ואמרנו ככה: אם אתה לא נתת הנחיה מקדימה, ספציפית, לנושא הזה, ולא אישרת מראש שאתה רוצה שיינתנו תרומה בסכום של 10,000 שקל לכל נכד, אז יש ברירת מחדל של תרומות ומתנות שבנסיבות העניין יכול מיופה הכוח לתת בלי שום דבר. שאלה: יכול להיות ששווה להוריד את זה בעצמו ולהגיד רק אם הוא נתן הנחיה מפורשת. החיסרון של הדבר הזה, זה שאם מישהו לא זכר בדיוק להגיד שהתרומה לשיבת מיר תמשיך, אז היא לא תמשיך. זה אחד.

הדבר השני: הוספנו על האפוטרופוסות, ואמרנו: גם אם כתבת הנחיה מפורשת – ופה זה באיזון מול הנושא של הפיקוח – אנחנו, גם עם הנחיה מפורשת, לא מאפשרים הכול. ולכן אנחנו אומרים: מסכום מסוים, אנחנו מפחדים מהנחיות מפורשות למכירת דירה. בסדר? לא רוצים ללכת על זה. אז באותה מידה קבענו איזשהו גבול.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה הגבול פה?

מוריה בקשי כהן:

שגם אם כתבת הנחיה מפורשת, לא תוכל לתת מתנה או תרומה בסכום שעולה על 100 אלף שקלים.

החיסרון של הדבר הזה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אין לזה משמעות. מה זה? מה פירוש?

נועה ברודסקי לוי:

- - -

קריאות:

- - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה, אני אתן לך, נניח. אני רוצה לתת לך. אני אתן לך היום 50 אלף שקל. בעוד חודש אני אתן לך עוד פעם 50 אלף שקל. אחר כך עוד 50 אלף שקל. ככה אני אתן לך מיליון שקל בקל. זו דוגמה.

דבר שני: נוסף על זה, למי אני מתחיל לחלק? אפילו לא, פחות מ-100 אלף שקל. אני אתן 10,000 שקל. אני אתחיל לחלק 10,000 שקל. למה לא?

כלומר, בכסף, ואנחנו יודעים ש"אובה כסף לא ישבע כסף", וכסף זה דבר. אם כי על זה נאמר על משה רבנו בצד החיובי שכסף זה תורה. אבל לא חשוב, במובן הפשוט. בכסף, היצר הרע הוא גדול מאוד והתקלות הן גדולות מאוד. צריך, להערכתי, גם אם נחליט שבסוף אין פיקוח בייפוי כוח, בתחום הזה צריך לחשוב על איזשהו מנגנון. אני לא יודע, אבל צריך לחשוב על איזה מנגנון.

מוריה בקשי כהן:

- - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. לא עכשיו. אז תחשבו. תרשמו.

מוריה בקשי כהן:

אולי אם ניצור הגבלות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אין ברירה. בהוצאה כספית - - -

מוריה בקשי כהן:

לא, אני אומרת עכשיו שיש גם נורמה. מעבר לפיקוח יש גם מה הנורמה שאני משדרת או אומרת למיופי הכוח ההגונים. אני באה ואומרת להם: תשמעו, מסכום מסוים אל תתעסקו. או באחוז מסוים. לא משנה מה יהיה ההסדר – אל תתעסקו. יש פה איזושהי אמירה.

עכשיו, יכול להיות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא יודע. יש ואולי אין.

קריאה:

אבל זו גם - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא יודע, אולי אין.

מה שכתוב פה: "מתן מתנה או תרומה, למעט מתנה או תרומה הניתנות לפי הנהוג בנסיבות העניין - - -" – כלומר שהוא יכול לתת מתנה או תרומה - - -

מוריה בקשי כהן:

זה בלי הסמכה מפורשת.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בלי הסמכה.

נועה ברודסקי לוי:

- - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ובתנאי שזה לא יהיה מאה אלף שקל, נכון?

מוריה בקשי כהן:

כן. נכון.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני אומר: על זה כבר. לא מדבר אפילו על החלק השני: " - - - למעט מתנה או תרומה הניתנות לפי הנהוג בנסיבות העניין - - -". מדבר על זה. מה פירוש שהמיופה יתחיל לתת כאן מתנות כספיות וכולי? זה אסור. איך אומרים? זה מדרון חלקלק.

מוריה בקשי כהן:

לא, אבל זה בהסמכה מפורשת.

נועה ברודסקי לוי:

זה בהסמכה מפורשת.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

"לא עכברא גנב אלא חורא גנב". ברגע שיש פתח, גם אדם ישר יכול.

מוריה בקשי כהן:

אבל זה כתוב בייפוי הכוח.

נועה ברודסקי לוי:

זה למקרה שזה כתוב בייפוי הכוח בלבד. זאת אומרת, מה שבעצם אנחנו אומרים, יש פה שני דברים: אחד, מה שנהוג בנסיבות העניין, הוא יכול לתת באופן קבוע, בלי קשר למה שכתוב – הסמכה מפורשת בייפוי הכוח.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כלומר, את זה כתוב שהוא לא יכול לתת?

נועה ברודסקי לוי:

לא. מתנות שנהוגות בנסיבות העניין. לדוגמה: הולכים לחתונה, הוא נותן מתנה וזה. משהו שנחשב כנהוג בנסיבות העניין, אם זה בסכום - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

שהוא הולך לחתונה? אותו אחד הולך לחתונה?

נועה ברודסקי לוי:

לא. מייפה הכוח הולך לחתונה, הוא נותן לו את האפשרות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אם מיופה הכוח הולך לחתונות שלו, עצמו. מה, הוא נותן מתנות מהסכום שלו?

איילת ששון:

לא, לא. היא התכוונה - - -

רינת וייגלר:

נותן לבן שלו שמתחתן.

השאלה שהכי חוזרת, לדעתי: הוא קנה תפילין לכל הנכדים הקודמים. האם אנחנו יכולים להוציא עכשיו, לקנות - - - לנכדה - - - ?

תמר סלע:

בני זוג הולכים לחתונה. הילד מתחתן. הוא כבר עם אלצהיימר מתקדם, אבל עדיין הולך לחתונה, ונותנים מתנה ביחד ממנו ומאשתו לילדים - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה כן, אבל גם יש מקרים אחרים. אז לכן מוכרח להיות כאן איזה. בכסף, אני אומר, זה שונה מכל הדברים האחרים. להערכתך, צריכים למצוא איזשהו מנגנון יותר חזק בנושא הזה.

מוריה בקשי כהן:

המנגנון שאנחנו כתבנו זה שהוא לא יוכל לתת משהו שהוא מעבר למינימום הזה של הנהוג בנסיבות העניין, אלא אם כן הממנה כתב: אני מסמיך אותך - בייפוי הכוח. במפורש - לתת כך וכך לזה וזה ביום זה, לתרומה או מתנה.

קריאה:

מה קורה - - - להגן עליו? להגן על כספו? הוא ייתן את זה כמה פעמים, מצבו - - -

מוריה בקשי כהן:

בסדר. אבל אפשר. נדון בזה - - -

קריאה:

- - - את הבן אדם.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. אוקיי. רבותי, הדברים נשמעו. אני מניח שהיום לא. למרות הכול, אני לא אעשה הצבעה היום, למרות שזהו. אז יהיה לכם את הזמן.

תמר סלע:

אם אפשר עוד הערה לסעיף הזה?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן. רק לפרוטוקול.

תמר סלע:

כן. עורכת הדין תמי סלע, האפוטרופוס הכללי, משרד המשפטים.

אולי יש מקום להבחין בין מתנה הנהוגה בנסיבות העניין לבין תרומה הנהוגה בנסיבות העניין. אני חושבת שתרומה זה פחות מובן שיהיו פתאום דברים חדשים, תרומות שנהוגות בנסיבות העניין, לגבי מתנה. ויכול להיות שפה נכון גם לגבי אפוטרופסות לתקן את זה. כלומר, יש דברים שהיו קודם, עוד כשהוא היה כשיר והספיק כביכול להגיד במפורש את העניין הזה: תמשיכו, את התרומה הזו. ודברים חדשים, תרומות שנהוגות בנסיבות העניין, נשמע לי אולי קצת פותח פתח, לעומת מתנות שזה יותר ברור. ואת הדבר הנוסף שרציתי להגיד שכחתי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כן.

רפי יומטוביאן:

הערה לנושא זה. רפי יומטוביאן המרכז לאפוטרופסות.

אין פסול, אין משמעות במתנה או בתרומה. אבל כמיופה כוח, כשאני פועל ליתן את אותה המתנה, יש בי גם את המחויבות להסתכל על האקטואריה העתידית. ולכן, לטעמי, הוועדה צריכה ליתן את האפשרות למי שמיופה הכוח נתן אותה, רק למי שאחראי לכלל ענייניו הכלכליים, כלכליים ולרווחתו העתידית של האדם.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ודאי שלא.

לירון דוד:

למה הוא צריך להסתכל קדימה?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כאן ודאי שמדובר, אם מדובר על כסף, ודאי שיש לו ייפוי כוח לזה. כלומר, הוא מיופה כוח לנושא. עזבו, זה לא. ואתה צודק שלתת תרומות, בעיקר תרומות, זה דבר מאוד חיובי, אבל בעיקר כשאתה נותן את זה מהכסף שלך, אז זה בסדר וכולי.

בכל אופן, עורכת הדין מוריה בקשי כהן, אתם תחשבו.

נועה ברודסקי לוי:

אנחנו נחשוב.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא עכשיו. תחשבו. קחו את הזמן. אנחנו נתקדם.

תמר סלע:

רק נזכרתי במה שרציתי להוסיף לגבי ההסמכה המפורשת, שצריך לשים לב אם אנחנו מתכוונים. אני חושבת שהכוונה בעניין הזה היא להסמכה מפורשת ממש: למתנה למי, באיזה סכום, ולא הסמכה מפורשת, לתת מתנות - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

איך אדם יכול? כן, אבל זה לא רלוונטי. נניח שאדם נתן עכשיו ייפוי. אבל כל הרעיון פה זה ייפוי כוח מתמשך. וזה יכול לחול בעוד 20 שנה. אז כבר עכשיו הוא יידע לעשות?

מוריה בקשי כהן:

כן.

נועה ברודסקי לוי:

- - -

תמר סלע:

על דברים מסוימים - - -

מוריה בקשי כהן:

זו הראייה של תכנון החיים. זאת באמת הראייה, שאדם שעושה דבר שהוא לא הדבר רגיל; באמת, 200 שקל לחתונה זה לא הסיפור. אם לאדם, יש לו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כלומר, הוא יכתוב: תתנו מתנה בסך 1,000 שקל לנכדים שעוד בכלל; הילדים עוד לא התחתנו והוא כבר נותן לנכדים?

קריאה:

אנחנו עושים את זה בצוואות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב, רבותי, בסדר. אני אומר: להערכתי זה - - -. שוב אני חוזר ואומר: זה קשה מאוד, וגם אף אחד לא יודע מה המצב הכלכלי, שלא יהיה. יכול להיות שהמתנות האלה הם דברים מצוינים, אבל הם יהיו על חשבון זה שאחרי כן הבורסה נפלה בינתיים, וחלק מהרכוש שלו נמחק.

מוריה בקשי כהן:

גם לזה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ובסוף לא יהיה לו. מרוב התרומות האלה והדברים לא יישאר לו אפילו עם מה לחיות.

אני אומר: בנושא כספי, תחשבו. אז חבל לנסות. תחשבו על פתרון. אתם מרגישים את זה. למה להתווכח? תחשבו על פתרון, כי כסף זה משהו. לטובתו של האיש, גם עם כל זה.

נועה ברודסקי לוי:

לחלק מהדברים יש פה תשובה בהמשך, אבל אנחנו גם נשקול את הנושא הזה.

(2) "מתן הסכמה לבדיקה, לקבלת טיפול, לאשפוז מרצון או לשחרור מאשפוז מרצון, לפי חוק טיפול בחולי נפש; הסכמת מיופה כוח לפי פסקה זו, תהיה תקפה אף אם במועד שבו התבקשה ההסכמה מתנגד הממנה לבדיקה, לטיפול, לאשפוז או לשחרור, לפי העניין, אלא אם כן קבע הממנה אחרת בייפוי הכוח".

הרעיון פה הוא שבעצם, גם כדי להביע הסכמה לבדיקה או לטיפול צריך קודם כל הסמכה מפורשת. ויש הערה של הארגונים כאן.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רק רגע. כדי שאותו אחד שכבר איבד את שיקול הדעת, כדי שיעשו לו בדיקות או דברים כאלה, צריכים. על זה מדובר?

נועה ברודסקי לוי:

כן. כן. גם על זה וגם על - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

צריכים. מה צריכים?

תמר הקר:

אבל זה הכול לפי החוק לטיפול בחולי נפש.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רק רגע, רבותיי. תנו לי להבין את הסעיף הזה.

מה כתוב פה? שבייפוי הכוח צריך להיות הסכמה מראש שהוא מסכים שבזמן שהוא כבר לא יהיה בר דעת, מיופה הכוח יוכל - - -

נועה ברודסקי לוי:

מיופה הכוח יוכל לקבל החלטה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה זו "החלטה"?

נועה ברודסקי לוי:

להביע עמדה, בעצם.

רינת וייגלר:

נניח על אשפוז.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לאשפוז אותו. אם צריכים לאשפוז אותו וכולי.

קריאה:

כן.

נועה ברודסקי לוי:

נכון. באשפוז - - - נכון. באשפוז - - - דיברת באשפוז לפי החוק לטיפול בחולי נפש.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כלומר, הכוונה שאם יצטרכו לאשפוז אותו או במוסד סגור או דברים כאלו. גם במוסד סגור.

נועה ברודסקי לוי:

הרעיון הוא שלדוגמה הוא יוכל להגיד מראש. זאת אומרת, גם אם אני אתנגד ברגע האמת, כשרוצים לאשפוז באשפוז פסיכיאטרי. גם אם אני אתנגד, אני מייפה את כוחו מראש של מיופה הכוח להביע הסכמה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אם הוא מתנגד. למה? כי כבר אין לו שיקול דעת?

נועה ברודסקי לוי:

וזה הרעיון - - -

מוריה בקשי כהן:

קודם כל, צריך לשים לב שהקבוצה הזאת, קבוצה שבה אנחנו אומרים: אין לך סמכות לפעול, אלא אם כן מיופה הכוח כתב לך במפורש הנחיה מקדימה שהוא רוצה שתעשה. זאת הנחה שלנו, שהיום, באשפוז כפוי, לא יוכל מיופה כוח לחתום בשם הזה. זו, קודם כל, הנחת היסוד. צריך להבין את זה.

ואז באנו ואמרנו: בכל זאת, יכול להיות שאדם אומר: אני יותר סומך על הבן שלי שיחליט בשמי – וזה, אגב, לא רק על זקנים. זה גם באמת יכול להיות על אנשים פגועי נפש שהם בגירים דווקא – שהוא ייתן את ההסכמה הזאת, אבל על פני החלטה של ועדה פסיכיאטרית. אבל אני אומר את זה. אני. אני בחרתי.

עכשיו, היום יש סוגיה לא פשוטה – ואגב, אני לא בטוחה שהמצב - - - משביע רצון בעיניי – לגבי הנושא של אפוטרופוס. האם אפוטרופוס לאדם מוסמך לבוא ולהסכים לאשפוז כפוי של אדם?

פה, הקושי הוא שאנחנו אומרים: מישהו אחר שאמין על בית המשפט מסכים בשמו, במקום שהוועדה הפסיכיאטרית, עם כל ההליך שלה והייצוג העצמאי וכל הדברים האלה מחליטה. אבל פה אנחנו בסיטואציה קצת שונה. כי האדם עצמו אומר: תשמעו, אני רוצה שהוא יחליט בשבילי. שוב, נשמע את הארגונים, אבל חשבנו: אל"ף, אם הוא לא כתב, ההנחה היא שאין אפשרות למיופה כוח להסכים לאשפוז כפוי. בי"ת, אם אדם במפורש אמר: אני רוצה שהוא יסכים בשמי, אז אנחנו הולכים איתו.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אבל אני עוד רוצה לפני הנושא של האשפוז. כתוב פה שאם הוא לא נתן במפורש הסכמה, אז לא יוכלו לתת טיפול.

קריאה:

יוכלו לפי חוק אחר.

רינת וייגלר:

לא לפי החוק, אבל לא מכוח - - -

מוריה בקשי כהן:

- - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

חבר'ה, לא הבנתי. האיש קיבל התקפת לב - - -

קריאות:

לא, לא, לא - - -

קריאה:

זה לא אשפוז פסיכיאטרי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא יודע, אצלי יש פסיק. "מתן הסכמה לבדיקה, - - -" - פסיק; - - - לקבלת טיפול, - - -" - פסיק.

קריאה:

צריך - - - הכול לפי - - - הכול. תוסיפי "הכול".

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז הטיפול לא קשור לאשפוז מרצון. זה טיפול.

קריאה:

לא - - -

קריאות:

- - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה לא כתוב. איך שכתוב פה עם הפסיקים זה ממש לא. זה ממש לא. קבלת טיפול זה לא אשפוז.

רינת וייגלר:

הכוונה הייתה רק לעניין - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז אתם צריכים להוריד את הפסיקים. "לקבלת טיפול לאשפוז".

מוריה בקשי כהן:

הכול לפי חוק.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז אתם תורידו את הפסיקים. כי כל פסיק - - -

קריאה:

להוציא את המילה "הכול".

קריאה:

לא, הכוונה היא טיפול פסיכיאטרי.

מוריה בקשי כהן:

הכול לפי חוק הטיפול בחולי נפש.

קריאה:

אשפוז כפוי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא מבין.

רינת וייגלר:

הכוונה היא לכל המדרגים של ההתערבות הפסיכיאטרית: בדיקה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מאיפה אני יודע שזו הכוונה?

רינת וייגלר:

סוף המשפט הוא לפי החוק לטיפול בחולי נפש.

לירון דוד:

לפי החוק לטיפול בחולי נפש.

נועה ברודסקי לוי:

אנחנו נתקן את הניסוח ככה שזה יהיה ברור.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב, אז תנקו. כי מי שקורא את זה אומר שאם מחר צריכים להכניס אותו לבית חולים, לעשות ניתוח או משהו - - -

רינת וייגלר:

לא, לא. זאת לא הייתה הכוונה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז ודאי. אז תשנו כאן גם את הנוסח וגם את הפיסוק. טוב, זה דבר אחד.

עכשיו, דבר שני: אדם, נניח שהוא כן בר דעת. הוא יכול להחליט בעצמו שהוא נכנס לאשפוז כפוי?

קריאות:

כן, כן.

לירון דוד:

זה אשפוז מרצון.

רינת וייגלר:

זה לא כפוי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה?

לירון דוד:

אשפוז מרצון.

קריאה:

זה בדיוק העניין - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אשפוז מרצון, אבל זה אשפוז סגור. כן?

קריאה:

כן.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ואין ועדה שצריכה לבדוק אותו.

רינת וייגלר:

נכון.

מוריה בקשי כהן:

אם הוא רוצה וחותר, בהסכמה, והוא צלול.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אבל אין ועדה שצריכה לבדוק אם האיש כן צריך דבר כזה או לא?

מוריה בקשי כהן:

לא. הפסיכיאטר עושה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה פירוש? הרי אשפוז סגור זה עולה הרבה כסף ואין הרבה מקומות.

רינת וייגלר:

לצורך הרפואי ודאי - - -

מוריה בקשי כהן:

- - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

יבוא מחר מישהו שיש לו משבר והוא רוצה, במקום ללכת לשבת על שפת הים ככה, אז הוא אומר: אני נכנס לחדר מבודד. לא נוסע להודו לחשוב. אני רוצה ללכת להיכנס לדבר.

יואב קריים:

אדוני, אף אחד לא ילך לבית חולים לחולי נפש - - -

קריאה:

לא - - -

מוריה בקשי כהן:

אין דבר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אין כזה?

קריאה:

לא.

מוריה בקשי כהן:

--- היא שלא.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אין איזו ועדה מקצועית שצריכה לבדוק אם האיש בכלל זקוק לזה או לא? בלי קשר לרצון שלו.

קריאה:

יש פסיכיאטר מחוזי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הרצון שלו יכול להיות, ברגע שאומרים: האיש הזה כן צריך. אז הוא יגיד אם אני רוצה או לא רוצה. אבל אם האיש הזה לא זקוק, אז מה פירוש? זה שהוא רוצה יכניסו אותו?

קריאה:

--- לא

קריאה:

--- כמו כל אדם.

מוריה בקשי כהן:

חוק הטיפול בחולי נפש הוא חוק שמורכב מכמה שלבים. קודם כל, כל טיפול, כל בדיקה, כל אשפוז, צריך את ההבחנה הרפואית, ולא ייעשה שום אשפוז אם אין צורך באשפוז הזה בעיני הרופאים ובעיני המוסד הרפואי. זה קודם כל.

הרגישות של חוק הטיפול בחולי נפש זה במקום של שאלת, מצד אחד, הסכמה, ומצד שני כפייה בהיעדר הסכמה.

לחוק יש מנגנונים שכופים על אדם, בעיקר במצבים אקוטיים, אבל יש שם מנגנונים מדורגים, בהקשר הזה שעל אף שאדם מתנגד או לא מביע רצון או לא מסוגל להביע רצון, יש מנגנונים שמאפשרים אשפוז כפוי שלו באמצעות ועדה פסיכיאטרית או במקרים דחופים – פסיכיאטר מחוזי. כל הדברים האלה, יש היום עיבוי מאוד גדול של המערך של הייצוג העצמאי של החולה בפני ועדה פסיכיאטרית כדי למנוע מצב שיאשפזו אותו בכפייה על סמך החלטה של אדם אחד, בלי לתת לו את כל הזכויות.

השאלה הרגישה היא במצב שבו עולה שאלת ההסכמה. ההנחה של החוק הזה – ושוב, בהינתן זה שהצורך הרפואי נבדק ויש צורך. אם היום אדם ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה ההבדל בין אם הוא מסכים או לא מסכים? נניח, הוא ההיפך – הוא עדיין בשפיות. אבל יכול להיות שיש בו אלימות, יכול להיות שכל מיני דברים. לא יודע. הוועדה קבעה שהוא חייב להיות מאושפז.

עכשיו, אם הוא רוצה, זה בכיף. אם הוא לא רוצה, אז ---

מוריה בקשי כהן:

אז יש הליך.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כופים - - -

קריאה:

אז בוחנים אם הוא יכול.

מוריה בקשי כהן:

לא כופים. יש הליך ויש לו ייצוג עצמאי על זה בהליך על ידי הסיוע המשפטי, היום. לכל אדם. ושם יהיה דיון.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

יהיה דיון, אבל בסוף החליטו שהוא צריך.

מוריה בקשי כהן:

אז יכפו עליו, וזה יישאר תמיד. את זה אנחנו לא - - -

ישראל הבר:

תיקון רק לעניין הזה. - - - זה מסוכן. - - - המסוכנות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רגע, רגע. לא, לא ככה. רבותיי, ככה זה לא ילך.

אז לא הבנתי עכשיו, אם כך, מה ייפוי - - - ?

מוריה בקשי כהן:

האשפוז הכפוי שלו בהסכמה הוא לא הנדון פה. כי כשהוא לא בהסכמה עם המנגנונים שדיברנו, הוא קיים. עולה פה סוגיית ההסכמה. כשמדובר בהסכמה של האדם עצמו, בהינתן שיש את הצורך הרפואי, - - - , ובאים הרופאים, והוא צלול, ובדקו אותו והוא נתן את ההסכמה – הוא יכול היום לחתום ולהיכנס לאשפוז בהסכמה.

מה קורה – השאלה היא: - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אם הוא לא רוצה.

מוריה בקשי כהן:

לא.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אם הוא לא רוצה והוא עדיין בהבנה.

מוריה בקשי כהן:

הסיטואציה היא דווקא כשיש לי מצב שהוא לא מסוגל להבין. כי זו הסיטואציה. הוא לא מסוגל. נכנס ייפוי הכוח לתוקף - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא, אבל אני שאלתי: אם גם כשהוא יכול להבין. בסופו של דבר, אם הוא מתנגד, אז עושים מזה הליך מסוים, אבל בסוף הכניסו אותו, נכון?

נועה ברודסקי לוי:

תלוי.

קריאה:

תלוי.

קריאה:

תלוי.

קריאה:

לא.

רינת וייגלר:

אם הוא - - -

מוריה בקשי כהן:

לא תמיד. לא - - -

לירון דוד:

אז זו בדיוק הנקודה - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה פירוש? אז זה מה שאני שואל: מתי לא - - - ?

קריאה:

יש גם פרמטרים.

מוריה בקשי כהן:

אדוני, אני מציעה שנדבר על המתנגד. יכול להיות שבמתנגד - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מתי לא? כי אם יש סיטואציה שלא היו מכניסים אותו, אז למה מייפה הכוח לא ינצל את? אם יש סיטואציה, הכוונה שעושים בדיקה עמוקה יותר, ואז מתברר שבאמת יכול להיות שלא צריך, - -

קריאה:

נכון.

מיטל סגל-רייך:

אז אפשר לכפות אותו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

-- אז למה שלא יעשו את זה גם כשיש ייפוי כוח?

קריאה:

לא ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ואם אין אופציה כזאת, אז מה ההבדל?

מוריה בקשי כהן:

כי אנחנו לא רוצים ליצור מצב על אדם רגיל שבהינתן כל התנאים, במקום שהוא יחתום, מיופה הכוח יחתום בשמו. כי אנחנו חושבים שבמצב שהוא לא אמר משהו מפורש בעניין הזה, ההנחה היא שכאילו אין לי מי שיסכים, ולכן זה חוזר לעולם של הוועדה הפסיכיאטרית, שתעשה את הדיון בכל מקרה.

אם הוא בחר ---

היו"ר ניסן סלומינסקי:

שכאילו הוא לא מסכים.

מוריה בקשי כהן:

כאילו הוא לא מסכים. אנחנו --- כאילו הוא לא מסכים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בסדר. מאה אחוז. זה בסדר.

מוריה בקשי כהן:

לעומת זאת, אם אדם בא ואומר בייפוי הכוח ספציפית: אני רוצה שהאיש הזה יסכים בשמי, בהינתן המצב הזה. וזה שונה מאפוטרופסות, כי הוא הביע את רצונו שפלוגי יסכים בשמו. אנחנו חושבים שאז יש עדיפות לאדם הזה על פני הדיון הערטילאי בוועדה, שלא שומע דווקא את הבחירה שלו.

עדיין עולה השאלה, ואני חושבת שאפשר --- בנושא הזה, שבכל זאת מתנגד --- בסדר?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

עורכת הדין מוריה בקשי כהן, יש הרבה מאוד סיבות שבגינן כנראה מחליטים שצריכים לאשפז את האיש במוסד סגור, נכון?

קריאה:

כשהוא מסוכן ---

לירון דוד:

בדיוק. לפי חוק הטיפול בחולי נפש. יש מבחנים. יש מבחנים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא משנה. אני אומר: יש סיבות. יש סיבות. יש כל מיני סיבות. הוא צריך, כשהוא נותן ייפוי כוח לכתוב, על כל אחד שבהינתן זה או בהינתן זה או בהינתן זה אני מסכים?

מוריה בקשי כהן:

לא. לא. לא. הוא צריך להגיד האם אני מסכים שבמקומי יחתום על ההסכמה הבן שלי.

נניח, קח אדם שהוא חולה נפש, והוא הולך הלוך וחזור בתקופות מסוימות בחייו. הוא יודע שלפעמים הוא במצב של התקפה שאי אפשר לקבל ממנו את ההסכמה, כי הוא באמת אדם שלא מסוגל באותו רגע להביע רצון. ואז הוא בא ואומר: במקום שהוועדה הפסיכיאטרית - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

את יודעת כמה דברים צריכים לדמיין. אנחנו מדברים על מישהו שיכול להיות שהוא יחיה עוד 20 שנה, ואת יודעת כמה סיטואציות יכולות לקרות ב-20 השנה האלה. אז כל סיטואציה כזאת הוא צריך לתת מראש, לדמיין ולתת הסכמה מראש לייפוי הכוח?

מוריה בקשי כהן:

האפשרות האחרת היא כלום.

רינת וייגלר:

אפשרות אחרת - - -

מוריה בקשי כהן:

אפשרות אחרת, לגישתנו, היא כלום. אנחנו לא רוצים שיווצר מצב שבו מיופה כוח יהיה לו אשראי לתת אשפוזים. וזאת אופציה, אגב. אפשר גם להעלות אותה, שלעולם מיופה כוח לא ייגע בתחום הזה של אשפוז כפוי.

משרד הבריאות, שישבנו איתם, הם הכירו את פני השטח. חשבו שיש סיטואציות שבהם אנשים מעדיפים בכל זאת שבן המשפחה שלהם הוא זה שייקבע ולא הוועדה. לכן, חשבנו שנכון את ההסכמה המפורשת, אבל זה החריג. הכלל הוא שלא.

לירון דוד:

גם לגבי העמדה המפורשת חשוב לנו לחדד: אנחנו מסכימים לזה שבאמת ניתן לאשפוז אדם מרצון על סמך ייפוי כוח, שהוא מראש, ביודעין, כתב. לדוגמה: ניקח אדם עם מניה-דפרסיה. כשהוא במצב רגיל או פסיכוטי, הוא מבקש שהוא יאושפז במצב של מניה.

עכשיו, אני חושבת שכל הסוגיה הזאת מעוררת, בגדול, את החשיבה על הרצון הקודם או הרצון האחרון. איזה רצון גובר. ואנחנו צריכים, אני חושבת, לייחד לזה דיון בפני עצמו. כי זה עולה בכל מיני היבטים בהצעת החוק הזו.

עכשיו, זה ביטוי אחד שלה. שפה אומרים שאנחנו בסיפא. אנחנו מתנגדים לסיפא. כי הסיפא אומרת שאנחנו לא נלך למבחנים של חוק הטיפול בחולי נפש, אלא נאפשר אשפוז בכפייה גם בלי המבחנים האלה. וזה, בעצם, מנוגד לכל התפיסה של האוטונומיה של האדם. כי חוק הטיפול בחולי נפש מגדיר מבחנים מאוד ברורים לגבי מתי תאשפז מישהו, והרף שלו מאוד גבוה. יכול להיות שאתה מראש קבעת שיאשפז אותך בכפייה, אבל צריך עדיין להפעיל את כל המנגנונים של חוק הטיפול בחולי נפש ולבדוק אם זה רלוונטי במצב שלכאורה נדמה לך שאתה במניה בו ושמצריכה אשפוז כפוי.

יש הסדרה מסוימת בחוק הטיפול בחולי נפש, וצריך ללכת בה גם בסעיף הזה, שמדבר על האפשרויות שלך להגדיר מצב. אתה לא יכול להפוך אשפוז בכפייה לאשפוז מרצון. זה מה שאנחנו טוענים בהקשר של הסעיף הזה.

ישראל הבר:

ההערה שלנו: אנחנו מסכימים שצריך לקיים דיון נפרד על העניין הזה, והיינו מציעים להזמין לדיון הזה ארגונים של אנשים עם מחלות נפש וארגונים שמייצגים אנשים עם מוגבלות נפשית.

יואב קריים :

ארגוני - - -

לירון דוד :

נכון. מתמודדים.

ישראל הבר :

ארגוני, מה שנקרא : מתמודדים. מתמודדים עם מוגבלות נפשית.

קריאה :

וגם משפחות.

לירון דוד :

אבל זה בעיקר הסעיף מדבר על - - -

ישראל הבר :

וזה על פי העיקרון שמעוגן גם באמנה הבינלאומית בדבר זכויות אנשים עם מוגבלויות : Nothing about us without us. שום דבר אודותינו בלעדינו.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

בוא נאמר כך : בדרך כלל, כל מה שאתה אומר להזמין וכל זה, היה צריך לעשות לפני שאנחנו מגיעים לוועדה. כלומר, גם המשרדים הרלוונטיים שיישבו, כולל עם הייעוץ.

קריאה :

אנחנו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

אני מניח שישבו עם הגופים כבר הרבה מאוד פעמים ושמעו את הדברים.

יונית אפרתי :

יש פה סוגיה שהיא מאוד - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי :

כלומר, מה שנקרא סופיות הדיון, הכוונה שאני יוצא מתוך הנחה שזו לא הפעם הראשונה שנפגשים, אלא שמי שהכין את החוק הזה, ישב עם הגופים, שמע אותם, הפעיל שיקול דעת. ואני נכנס במקרים שבאמת נראה אולי אי סבירות או מה. ואני לא רוצה שכאילו נתחיל עכשיו לחוקק את החוק מההתחלה.

לירון דוד :

אני חושבת שבחוק שמדבר על האנשים עצמם, שמתמודדים עם כל מיני מגבלות, מכל מיני סוגים, יש חשיבות רבה גם לכנסת, כבית המחוקקים וכבית ששומע את הציבור עצמו, שלא אנשים שעוסקים בזכויות אדם ידברו על זכויות אדם, אלא אנשים שהם מושא השיח שלנו יהיו פה ויביעו את דעתם.

קריאה :

בדיוק.

לירון דוד :

וזה גם במהלך החקיקה, שזה נעשה, אבל זה גם במהלך הדיונים על החוק, כשהוא כל כך מדבר עליהם. זאת אומרת, אי אפשר לדבר עליהם כשהם לא כאן, ואומרים איך הם חווים את האשפוז הכפוי. איך הם חווים את ייפוי הכוח הזה.

ישראל הבר :

יש רק עוד נקודה אחת: צריך גם להדגיש שהוועדה הפסיכיאטרית היא לא כל יכולה.

אם אנחנו נלך, במצב שבו בן האדם, בהתחלה הסכים ועכשיו הוא מתנגד, יכול בהחלט להיות שהוועדה הפסיכיאטרית לא תהיה מוסמכת לאשפוז אותו, כיוון שלא התקיים מבחן המסוכנות. רק אם הוא מסוכן, הוועדה יכולה לאשפוז אותו. אם הוא לא מסוכן אז הוא ישתחרר, למרות שבעבר הוא הביע את רצונו. בעבר הוא הביע את רצונו ועכשיו הוא מתנגד.

לירון דוד :

גם אם הוא אמר - - -

תמר סלע :

- - - שרצה את הטיפול.

יונית אפרתי :

הסוגיה פה היא סוגיה באמת יותר רחבה, של באמת מה הרצון הקובע שלי. האם זה שאני מחליט עכשיו ובעת ההתקף הפסיכוטי אני חושב אחרת? האם ההחלטה הראשונית שלי היא זו הנכונה? וזו סוגיה מאוד-מאוד רחבה שכוללת גם את האשפוז הכפוי וגם החלטות נוספות, ואנחנו מאוד חושבים שצריך לייחד לה דיון עם מתמודדים עם מוגבלות נפשית. וזו סוגיה מאוד רחבה.

לירון דוד :

שאלו אנחנו נגייס אנשים. זאת אומרת, הארגונים יפעלו לגייס אנשים לדיון הספציפי הזה.

צריך להבין גם שהנגישות היא קשה.

יונית אפרתי :

אפשר לייחד את זה אפילו בין הדיונים, אם אפשר לייחד דיון שלם, כי זו סוגיה מאוד קריטית.

ישראל הבר :

אם הייעוץ המשפטי יסכים, אפשר לקיים את הדיון הזה בלשכה המשפטית.

מוריה בקשי כהן :

אבל קיימנו.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

זה מה שאני ציפיתי שיהיה, ואני יצאתי מתוך הנחה שהרבה מאוד דיונים נעשו.

נועה ברודסקי לוי :

אנחנו ישבנו עם העמותה. נעשו ישיבות ונעשו - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כי הרי, כמו שאני צריך לגבש את המחשבות שלי, גם הם הרי, שכתבו, היו צריכים לגבש את הרעיונות, והם בטח ישבו. זה כאילו אנחנו מתחילים מההתחלה להכין את החוק, וזה לא יעלה בידינו.

כמה שנים עובדים על החוק הזה?

לירון דוד:

שבע שנים, אמרו פעם.

קריאה:

זה מביך לומר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

עשר שנים? שבע שנים? 13 שנים? לא זוכר מה אמרת פעם.

רינת וייגלר:

שבע שנים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז אני לא רוצה להתחיל את שבע השנים מההתחלה. לא נגמור עם זה.

יונית אפרתי:

אבל זו סוגיה ספציפית מאוד-מאוד-מאוד עקרונית ומאוד גדולה - - - כבילה עצמית. הוא לא פשוט בכלל.

לירון דוד:

אבל זו סוגיה ספציפית - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

כל סוגיה כאן שדיברנו היא ספציפית. כל סוגיה. ואנחנו מרשים ככה להעלות את הדברים. אבל אני אומר: לא רוצה להתחיל לחוקק את החוק מההתחלה וזהו.

לכן, אני חושב שלדוגמה נושא כזה, המשרדים, הממלכה והייעוץ המשפטי – תשבו שוב. אם אתם רוצים, הגופים שקשורים לזה.

נועה ברודסקי לוי:

עם הגופים ישבנו, אבל אני חושבת שגם נזמין אנשים בעלי מוגבלויות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא חשוב. מי שתחשבו כדי לעשות, כדי להתגבש, ואחר כך אנחנו נעשה את מבחן הסבירות. אבל אחרת, פשוט אנחנו מתחילים לחוקק את החוק מההתחלה. נעבור עוד שבע שנים.

לירון דוד:

אבל אני מקווה רק שהדילמה שהוברה ברורה. זאת אומרת, ברגע שמבינים שיש פה משהו לדון בו, אז זה לא דיוני סרק. זאת אומרת, אנחנו צריכים לפתור את זה. כי כאן, כמו שזה מנוסח, יש פה בעיה של מה גובר.

קריאה:

ברירת המחדל - - -

קריאה:

צריך להבין מה ברירת המחדל, נראה לי.

מוריה בקשי כהן:

ברירת המחדל שבסוף. אגב, אני לא חושבת. שוב, אנחנו ישבנו אתכם, ואני חושבת שבאמת יש שם משהו שהסכמנו וצריך לשנות - - -

לירון דוד:

אוקיי.

מוריה בקשי כהן:

אבל אם יש משהו - - - לדבר. אני חושבת שאין חילוקי דעות מאוד גדולים. כי דווקא קיבלנו כל מיני - - -

לירון דוד:

לא. אין.

מוריה בקשי כהן:

צריך לנסח אבל ניסוח שהוא יתאים, וברירת המחדל - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

עורכת הדין מוריה בקשי כהן, אנחנו בין כך ובין כך צריכים עוד ארבע דקות, שלוש דקות, לסיים. אני רוצה שלישיבה הבאה תנסו לשבת עם הארגונים, עם האנשים. יחד איתם. להתגבש בנושא הזה ולראות אם הנוסח הזה הוא מתאים, אם צריכים לשפר אותו, לעשות אותו. תגבשו עמדה, ואז נוכל להתחיל. נוח לי להזמין את כולם לפה ולעשות, אבל אז אני מתחיל על כל סעיף להתחיל ליצור את החוק מחדש, ולא זה העניין. כי אני רוצה להתקדם ולגמור אותו בזמן סביר. אחרת, באמת זה יימשך. אז תעשו את זה ונחזור לדון. אנחנו נעצור פה בנושא.

כן.

יוכבד צ'ובוטרו:

אני אימא ואני מעוצמה – פורום ארצי של משפחות נפגעי נפש.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה השם?

יוכבד צ'ובוטרו:

יוכי צ'ובוטרו.

אני רואה כאן הרבה אנשי מקצוע. אתם אנשי מקצוע. אנחנו חיים עם הילדים שלנו – פגועי הנפש. אנחנו חווים את זה והם תלויים בנו, גם אם אנחנו לא רוצים. הגורל שלנו ושל הילדים שלנו – השכנים לא מטפלים בהם. איש לא מטפל בהם. אנחנו מטפלים בהם. לכן אני חושבת שחייבים להקשיב לנו. להקשיב בדיוק. כי אני רואה פה גם דברים של חוסר הגנה והתנערות מכל מיני אחריות. לכן אני חושבת שזה

משמעותי. כי בסופו של דבר, אנחנו נשארים עם הילדים שלנו ואנחנו הקדשנו את כל החיים, עד מותנו, מרגע מחלתם עד סוף חייהם.

לכן, עם כל הכבוד לאנשי המקצוע, תשאלו אותנו. אני כאן. אני מגדלת את הילד שלי, גם אם אני רוצה וגם אם אני כבר חולה וכל מיני דברים. לכן, אתם תקשיבו לנו ותקשיבו גם. יש מגוון רחב באוכלוסייה הזאת, שלא להצדק, לשניים כך ולשלישיים כך. וצריך להתייחס ברצינות מרבית. זה לא שאנחנו פה נחתום על החוק. אתם תלכו הביתה, אבל אני אספוג את הכול. כמו שמדברים כאן על הטיפול בכפייה ולא יודעים בדיוק מה. אם מישהו מקבל התקף לב, לוקחים אותו לבית חולים. אם הבן שלי מקבל פסיכוזא, אני רוצה שייקחו אותו לבית חולים בעקבות בדיקה, הוראת בדיקה. גם בכפייה, כי הוא לא מבין. אז יש כאן המון דברים. אני חיה את זה. אנחנו חיים. לכן, אני רוצה שתכבדו אותנו ותתייחסו אלינו.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

על זה אנחנו מדברים.

קריאה:

תשתפו אותנו בדיונים.

יוכבד צ'ובוטרו:

ותשתפו אותנו בדיונים. כי לא שיתפו אותנו - - -

קריאות:

- - -

סימונה שטיינמץ:

לא. את לא יכולה. - - - לא נכון. הגברת ישבה בדיון - - -

קריאה:

ולא שאלתם אותנו - - -

קריאה:

לא שאלתם.

קריאה:

אל תדברו בשמנו. אנחנו - - -

אודליה אור חיים:

אני רוצה לחזק את ידיך. אני רוצה לחזק את ידיך כאזרחית. שמי אודליה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני מבקש. אין לנו. נגמר לנו הזמן, לצערי. יש לנו שני נושאים שאני - - -

אודליה אור חיים:

אבל את הזוועות אף אחד לא שומע, שהמשפחות עוברות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בישיבה הבאה אנחנו נתחיל מהסעיף הזה.

עד הישיבה הבאה שתהיה בעוד שבועיים, בעזרת השם - - -

קריאה:

ומי שייצגה אותנו כאן זו הגברת ריבי צוק, שהיא שופטת. היא יודעת את החוקים. וגם לא ניתן לה כל כך לדבר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הגברת ריבי צוק לא דיברה? הגברת ריבי צוק דיברה, ברוך השם.

קריאה:

והיא שופטת.

ריבי צוק:

ואני אימא.

קריאה:

היא יודעת, גם כאימא וגם כשופטת.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מאה אחוז. והיא דיברה, ברוך השם, והכול לעניין ובכבוד. וההיפך, כולנו רוצים רק לטובת, מה שנקרא, אותו ילד או אותו קשיש. ויכול להיות שלפעמים יש חילוקי דעות מה הטוב.

מה שאני מבקש: לעוד שבועיים, כשאנחנו נתחיל מהסעיף הזה, תשבו, גם עם הארגונים, גם עם ההורים, גם עם כל מי ששייך, להתגבש, בעניין הזה, ותגבשו נוסח.

מעבר לזה, גם על הנושאים שכבר דיברנו – יכול להיות פיקוח והכול – תעשו שוב חשיבה, בטח שעל הנושא של הצד הממוני שבעניין, כדי שנוכל לבוא יותר למוכן ולרוץ עם זה. בסדר?

טוב, רבותי, אז אני מודה לכולם, ושוב מתנצל שאלה שרצו לדבר ולא דיברו. אנחנו נמשיך בישיבה הבאה מהסעיף הזה, אז תהיה עוד הזדמנות.

הישיבה ננעלה בשעה 12:25.